LORD DUNSANY

Yann'ın Ülkesi

Babil Kitaplığı

Jorge Luis Borges tarafından hazırlanan fantastik edebiyat dizisi

Dost Kitabevi Yayınları

Her büyük yazar işe iyi bir okur olmakla başlar ve yıllar geçtikçe, tercih ettiği ya da dışladığı okumalarıyla kişisel bir kitaplık yaratır.

Buenos Aires'teki Ulusal Kitaplık'ın (ki burada dünyanın başka yörelerinde bulunmayan kitapların olduğu söylenir) yöneticisi Jorge Luis Borges bu kitap bolluğundan yararlanmasını bildi: Zaten büyülenmiş okurlarına, derin bilgi ve neşesiyle, şaşırtıcı derecede ilginç derlemeler hazırlayıp sundu.

Düşsel edebiyatın mücevherlerini oluşturan metinleri bir araya getirdi ve onun en güzel hikâyelerinden biri olan Babil Kitaplığı, aynı zamanda dizinin adı oldu.

1975 ile 1985 arasında yayımlanan bu dizi, daha şimdiden bir edebiyat klasiğidir. Bir araya gelen bu kitaplar aynı zamanda Buenos Aires'in bu büyük kütüphanecisine adanmış en duygusal anıtlardan da birini oluşturur.

iyi okumalar.

F. M. Ricci

Dost Kitabevi

Babil Kitaplığı

Yann 'ın Ülkesi

Lord Dunsany

önsöz

Jorge Luis Borges

Where the Tides Ebb andFlow

The Sword and the Idol

Carcassonne

Idle Days on the Yann

The Field

TheBeggars

Bureau de Change de Maux A Night at an Inn

İngilizceden Çeviren:

Hasan Fehmi Nemli

Önsöz, Ispanyolcadan Çeviren: Mukadder Yaycıoğlu

ISBN 975-298-058-9

Birinci Baskı, Mart 2003, Ankara

Tasarım: Franco Maria Ricci, Marcella Boneschi Fotokompozisyoıı: Fototype, Milano Baskı: Pelin Ofset, Ankara

Yayına Hazırlayan:

Ali Karalıayram *Teknik Hazırlık:*

Ferhat Babacan

Bu kitaplar, Adobe PageMaker *6.S''teformatlanmış ve* Adobe Type Library Bodoni *yazı karakterleri kullanılarak hazırlanmıştır.*

Önsöz

Edebiyatın kozmogoni ve söylencelerle başladığı söylenir bize; Edward John Moreton Drax Plunkett, ya da Lord Dunsany, her iki türü de The Gods of Pegana*'da (1905) ve* Time and the Gods'da *(1906) mutlulukla denedi.*

Dunsany’nin kozmogonisi, William Blake’in bir asır öncesine dayanan kozmogonisiyle karşılaştırıldı. ikisinin arasında önemli birfark var: Blake’in kozmogonisi, Swedenborg'dan yola çıkıp Nietzsche tarafından devam ettirilen ahlak felsefesinin tamamen yenilenmesine, Lord Dunsany'ninki ise imgelemin özgür ve haz dolu oyununa tekabül eder. Aynı şey çok sayıdaki yapıtı için de söylenebilir.

Etkili reklamlar bakımından oldukça cömert olan çağımızın Lord Dunsany’yi tanımamakta ısrar etmesi olağandışı bir şey. Yaşamöyküsel

sözlükler ve edebiyat tarihi kitapları ona yer vermezler; bu nedenle aşağıda aktaracağımız bilgileri toplamamız pek kolay olmadı. Lord Dunsany 1878 yılında Dublin yakınlarındaki MeathKontluğunda doğdu ve 1957yılında, tüm saygın Irlandalılar gibi, Ingiltere'de öldü. On iki yaşında ailesinden baron unvanını miras olarak aldı. Orduya kaydoldu: Güney Afrika'da ve Birinci Dünya Savaşı’nda hizmet verdi, aslan avcılığı yaptı; eleştiriye açık olan bu merakı yapıtlarında pek az yer tutan özyaşamöykiisel sayfaları esinledi. Usta bir satranç oyuncusuydu ve satranç oyunuyla ilgili birçok problem kurguladı. Iyi bir kriket oyuncusuydu. Yoğun ve iğneleyici kısa şiirler yazdı. Hiçbir zaman polemiğe tenezzül etmedi, tüm yapıtlarının kökü düşlere dayanır. MatthewArnold1867 yılında, Kelt edebiyatı için en önemli şeyin büyülü doğa duygusu olduğunu söylemişti; Dunsany’nin yapıtları bu iddiayı göz kamaştırıcı bir biçimde doğrular. Dunsany 1921 yılında şuaçıklamayı yaptı: “Asla gördüğüm şeyler üzerine yazmam; yalnızca düşlediğim şeyler üzerine yazarım.” *Her yazar, bilmeden ya da istemeden, iki yapıt bırakır geriye. Birincisi, belki de en canlı olanı, yazdığı metinlerin tümü, diğeri ise, yazarla ilgili olarak başkalarında oluşan imgedir. Bu bağlamda, Dunsany'nin mutlu ve muhtemelen uçarı bir aristokrat izlenimi veren görüntüsü yazmış olduğu yüzlerce başarılı sayfayı sildi.*

Bu uzun boylu, zayıf, hoşsohbet ve içten centilmen, Kipling, Moore ve Yeats’in arkadaşıydı.

Konferanslar vermeye razı olduğu Amerika Birleşik Devletlerinde görüştüğü Pedro Henriquez Urena’nın bir boşboğazlığı neticesinde onun beğenilmeyi fena halde arzuladığını öğreniriz. Schopenhauer, mistikler gibi, yaşamın her şey-denönce düşsel olduğuna inanıyordu; Lord Dun-sany'nin

tüm öyküleri bir düşçünün öyküleridir. Denizin Çekildiği Yer’de *düş bir kabusa dönüşmüştür; olay, günümüzde, Londra’da başlar ve zamanla büyüyerek yalnızlık ve pislik yüzyıllarına dönüşür. Birbiri ardındangelen ve neredeyse sonsuz sayıda nesil tek bir korkunç olayı miras alır.* Kılıç ve Hah’ta *birçok nesil anlatılır, ancak öykü belirsiz bir yarınla değil de eski bir dünle örtüşür.* Carcassonne’un *sonsuz erteleme mekanizması Kafka’yı haberverir; öte yandan, öykünün ortaçağlarda geçtiği izlenimini veren atmosferi, Britanya’nın kahramanlık çağlarıyla örtüşür. Aynız amanda insan kaderinin alegorisi olarak da okunabilir, ve okuma eylemi sona erdiğinde büyük girişimin gereksizliğini ve yalnızlığını içimizde hissederiz.* Yann’ın Ülkesi *başlıklı öyküde de birbiri peşi sıra bir yığın harikaya tanık oluruz. Oykü, kahramanların üzerinde yol aldıkları nehir gibi akar ve dümencinin şarkısı bildik zamanın dışında kalan kişisel zamanın günlerine ve gecelerine ritim kazandırır.* Tarla’da *devinim tersine dönmüştür; mutluluktan gölgeye ve dehşet verici bir şeyin yansıtılmasına geçilir.* Dilenci-ler’in *gizli konusu, büyük bir şehirde güzelliğin beklenmedik bir biçimde keşfedilmesidir; bu ilginç öyküdeki sürprizi bozmamak için daha fazla açıklama yapmayacağız.*

Bu, bütün bu öykülerdeki eski ve yeni söylencelerin ya da peri masallarının evrenidir; ancak bu seçkide yer alan son iki öykü için bu durum geçerli değildir. Diğer öykülerin hepsinde her şey harikadır; ötmekte olan kuş, sessizce akan masum ırmak ve gümüş kadeh içinde parıldayan koyu renkli şarap, kılıç ya da tılsımdan daha az büyülü değildir. Bureau de Change de Maux’da *ise doğaüstü, tek bir olaydadır ya da alışılmış günlük işlerin bir sonucu gibigörünür.* Handa Bir Gece *de dramatik ve kısa bir oyundur, ortam bayağı ve kasıtlı bir biçimde avamdır; fantastik olan, son ana saklanır ve hiç kimsenin, hatta kahramanların ve seyircilerin de felaketi beklemedikleri bir anda, dehşet verici bir biçimde ortaya çıkar.*

Tanınmış bağımlı yazarların ya da ait olabilecekleri bir grup oluşturmaya çabalayan ve bir grubun tapılan kişisi olmayı arzulayan entrikacı yazarların olduğu çağımızda,jonglör özelliği taşıyan ve kendini büyük bir mutluluk içinde düşlere terk eden bir Lord Dunsany’nin ortaya çıkışı alışılmadık bir olaydır. Içinde bulunduğu şartlardan kaçmadı. Bir eylem adamı ve bir askerdi, ama her şeyden önce yaşamının gizli özünü oluşturan çılgın bir evrenin, kişisel krallığının yaratıcısıydı.

Jorge Luis Borges

Yann'ın Ülkesi

Denizin Çekildiği Yer

Düşümde gördüm ki, korkunç bir şey yapmışım; bu yüzden ne kara toprak ne deniz mezarımı kabul ediyordu, ne de cehennemde bir yerim vardı.

Bunubilerek saatlerce bekledim. Sonra arkadaşlarım gelip beni gizlice ve eski bir ayinle öldürdüler; uzun mumlar yaktılar ve beni götürdüler. Bütün bunlar Londra'da oldu; nehre ulaşıncaya kadar külrengi sokaklar ve harap evler arasında gecenin karanlığında sinsice yürüdüler. Kabaran denizle nehir, çamurlu kıyılar arasında göğüs göğüse kavuşuyordu ve her ikisi de kapkaraydı, her ikisi de ışık doluydu. Arkadaşlarım ellerinde parıl parıl parlayan mumlarla yaklaşırken her birinin gözünde ansızın bir merak belirdi. Beni ölü ve kaskatı taşırlarken tüm bunları gördüm; çünkü, ruhum hâlâ kemiklerimin arasındaydı, çünkü Hıristiyanca bir defin benden esirgenmişti.

Beni, yapışkan şeylerle yeşile kesmiş basamaklardan aşağı indirdiler ve böylece yavaş yavaş korkunç çamura ulaştılar. Orada, terk edilmiş şeylerin toprağında sığ bir mezar kazdılar. Mezarı kazmayı bitirdikten sonra beni içine yatırdılar ve ansızın mumlarını fırlatıp nehre attılar. Suyun parlak alevleri söndürmesinden sonra mumlar yeniden dalgaların üzerine çıktığında donuk ve küçük göründüler; anında felaketin göz kamaştırıcılığı kayboldu ve muhteşem bir şafağın doğmakta olduğunu fark ettim. Arkadaşlarım pelerinleriyle yüzlerini örttüler ve ağırbaşlı tören alayı gizlice sıvışan firarilere dönüştü. Sonra, çamur bezginlikle geri gelip, yüzümden başka her yanı- örttü. Orada, uzun zamandır unutulmuş şeylerle, dalgaların daha uzaklara sürüklemeyeceği şeylerle, yararsız şeylerle, kayıp şeylerle ve ne taş ne toprak olan garip ve korkunç tuğlalarla birlikte yapayalnız öylece yattım. Duygulardan kurtulmuştum, çünkü öldürülmüştüm, ama algı ve düşünce mutsuz ruhumda varlıklarını sürdürmeye devam ediyordu. Tan ağardı ve nehrin kenarını dolduran metruk evleri gördüm; ölü pencereleri benim ölü gözlerime merakla baktı; pencerelerinin gerisinde insan ruhları yerine balyalar vardı. Bu terk edilmiş şeylere bakmaktan öyle bıktım ki haykırmak istedim; ama yapamadım, çünkü ölüydüm. Sonra, bu metruk

evlerin de tüm bu yıllar boyunca haykırmak istediklerini, ama ölü olmaları nedeniyle dilsiz olduklarını daha önce hiç anlamadığım kadar anladım. Ve o zaman anladım ki, ağlayabilselerdi, unutulmuş, sürüklenmiş şeyler için iyi olacaktı, ama onlar kör ve ölüydüler. Ve ben de ağlamaya çalıştım, ama ölü gözlerimde gözyaşı yoktu. Ve o zaman anladım ki, nehir bize bakabilirdi, bizi okşayabilirdi, bize şarkı söyleyebilirdi, ama o soylu gemilerden başka bir şey düşünmeden azametle açıktan ileriye doğru aktı.

Sonunda, nehrin yapmadığını denizin kabarması yaptı; gelip üzerimi kapladı ve ruhum yeşil suyun içinde dinlendi, bundan hoşlandı ve Deniz tarafından defnedildiğine inandı. Ama denizin alçalmasıyla sular yeniden çekildi ve beni, artık sürüklenmeyen unutulmuş şeylerin arasında, tüm şu metruk evlerin karşısında ve hepimizin ölü olduğu bilinciyle duyuları nasır tutmuş çamurun içinde yapayalnız bıraktı. Arkamdaki, yeşil otlar bürümüş, denizin terk ettiği mahzun duvarda karanlık dehlizler ve demir çubuklarla kapatılmış gizli, dar geçitler belirdi. Buralardan sonunda beni kemirmek üzere fareler sinsice geldi ve ruhum buna sevindi; defnedilmesine razı olunmayan lanetli kemiklerimi mecburen serbest bırakacaklarına inandı. Çok geçmeden fareler biraz öteye kaçıp aralarında fısıldaştılar. Bir daha da bana yaklaşmadılar. Fareler arasında bile lanetli olduğumu anlayınca yeniden ağlamaya çalıştım.

Sonra, kabaran deniz eski yerine dönüp berbat çamuru kapladı ve viran evleri gizledi; unutulmuş şeyleri yatıştırdı ve ruhum deniz kabrinde bir süre huzura erdi. Ve sonra deniz yeniden terk etti beni.

Yıllar yılı gitti gitti geldi deniz. Sonra Belediye Encümeni beni bulup nezih bir defin töreni yaptı. İçinde şimdiye kadar uyuduğum ilk mezardı bu. Aynı gece dostlarım mezarıma geldiler. Beni mezarımdan çıkarıp, yeniden çamurun içindeki sığ deliğe koydular.

Yıllar boyunca kemiklerim tekrar tekrar defnedildi, ama her seferinde, cenaze töreninin ardından, gece olur olmaz, pusudaki o korkunç adamlardan biri gelip mezarımı kazdı ve kemiklerimi yeniden çamurun içindeki deliğe taşıdı.

Ve bir gün, bana bu korkunç şeyleri yapan adamların sonuncusu da öldü. Günbatımında ruhunun nehrin üzerinden gittiğini işittim.

Ve yeniden umuda kapıldım.

Bundan birkaç hafta sonra bir kez daha bulundum ve bir kez daha bu huzursuz yerden çıkarılıp, ruhumun huzura ermeyi umduğu kutsal topraklarda derin bir mezara konuldum. Anında, beni yeniden çamura götürmek için, ellerinde uzun mumlarla pelerinli adamlar çıkageldi, çünkü bu şey bir gelenek ve ayine dönüşmüştü. Ve yüzüstü bırakılmış şeylerin hepsi geri getirildiğimi gördüklerinde dilsiz yürekleriyle benimle alay ettiler, çünkü çamuru terk ettiğim için beni kıskanıyorlardı. Unutulmamalı ki, ağ-layamıyordum.

Ve kara mavnaların gittiği deniz kıyısında yıllar yılları kovaladı; ıssız koca yüzyıllar denizde yitti ve umudumu yeşertecek bir neden ortaya çıkmadan ve daha fazla sürüklenemeyen şeylerin haset ve öfkesi yüzünden böyle bir nedeni ummaya cüret edemeden orada öyle kıpırtısız yattım. Bir seferinde, Güney denizlerinden kopan büyük bir fırtına bütün kıyıyı ta Londra'ya kadar etkiledi, hiddetli Doğu rüzgârlarıyla nehri kabarttı. Fırtına kasvetli dalgalardan çok daha güçlüydü, büyük atılışlarla her şeye kayıtsız çamurun üzerine yüklendi. Ve bütün hüzünlü, unutulmuş şeyler bundan çok hoşlandılar; kendilerinden daha mağrur şeylere karışıp, bir kere daha, azametle yukarı aşağı gidip gelen gemilerin arasına sürüklendiler. Fırtına kemiklerimi iğrenç evinden çıkardı ve gelgitin bir daha asla beni taciz etmeyeceği umuduna kapıldım. Ve suların çekilmesiyle fırtına nehir aşağı inip, güneye dönerek evine çekildi. Ve kemiklerim birçok adacığa ve mutlu, uzak karaların sahillerine dağıldı. Ve bir an için kemiklerim birbirinden ayrı ve uzak uzak yerlerdeyken ruhum neredeyse serbest kaldı.

Sonra, deniz, Ay'ın iradesine boyun eğerek büyük bir gayretkeşlikle kabarmaya başladı ve suların çekilirken yaptığı işi anında bozdu; kemiklerimi güneşli adacıkların kıyısından topladı, tüm anakaraların sahillerinden devşirdi, dalgalar üzerinde beşik gibi sallayarak Thames N ehri'nin ağzına kadar getirdi, oradan acımasız yüzünü batıya döndü, nehir yukarı çıkıp çamurdaki deliğe kadar geldi; kemiklerimi deliğin içine bıraktı ve çamur kemiklerimi kısmen örtüp, kısmen açıkta bıraktı; çünkü çamur yüzüstü bırakılmış şeylere aldırış etmez.

Sonra, suların çekilme zamanı geldiğinde evlerin ölü gözlerini ve fırtınanın bir yere sürüklemediği şeylerin kıskançlığını gördüm.

Sonra, yine denizin gelgitleri ve unutulmuş şeylerin yalnızlığıyla yüzyıllar geçti. Ve ben orada, çamurun umursamaz pençeleri arasında, asla tamamen çamura batmadan ama hiçbir zaman da tam serbest kalmadan ve ılık toprakların okşamasını ya da denizin huzur veren kucaklayışını arzulayarak yatmaya devam ettim.

Bazen insanlar kemiklerimi bulup gömdüler, ama gelenek asla bozulmadı ve dostlarımın ardılları her zaman onları geri getirdiler. Sonunda mavnalar geçmez oldu, ışıklar azaldı; şekilli keresteler yerine rüzgârın kökünden söktüğü ağaçların tüm doğallıklarıyla ırmak aşağı sürüklendiği görüldü.

En sonunda, yakınlarımda bir yerlerde, bir çim yaprağının büyümekte olduğunu fark ettim ve ölüevlerin etrafında yosunlar görünmeye başladı. Bir gün, birkaç devedikeni nehir üzerinde sürüklenerek gitti.

Yıllarca bu işaretleri dikkatle gözetledim ve sonunda Londra'nın ölmekte olduğuna kesin kanaat getirdim. Sonra, bir kere daha umuda kapıldım ve nehrin iki yakasındaki çamurlar boyunca unutulmuş şeyler arasında, herhangi bir şeyin terk edilmiş çamura karşıumuda kapılmasına büyük öfke duyulmaktaydı. iğrenç evler, ta ki hiç yaşamamış zavallı şeyler ayrıkotları ve yosunlar arasında kendilerine birer nezih mezar buluncaya kadar yavaş yavaş ufalanıp yok oldu. Sonunda bahar geldi, beraberinde de kahkahaçi-çekleri. Nihayet, bir zamanlar rıhtım ve depo olan tepelerde yaban gülleri bitti. O zaman anladım ki, doğa galip gelmiş ve Londra ölmüştü. Londra'daki son insan, bir zamanlar dostlarımın giyindiği bir pelerine bürünmüş olarak nehir yoluyla duvara geldi ve hâlâ orada olup olmadığımı görmek için kıyıya baktı. Sonra gitti ve bir daha adamları hiç görmedim; Londra'yla birlikte onlar da ölmüşlerdi.

Son adamın gitmesinden birkaç gün sonra kuşlar geldi Londra'ya, hepsi de şakıyan kuşlar. Beni ilk gördüklerinde hepsi bana yan yan baktılar ve sonra biraz uzaklaşıp aralarında konuştular.

"O sadece insanlara karşı günah işledi," dediler, "bu bizim kavgamız değil."

"Ona karşı nazik olalım," dediler.

Sonra yakınıma zıplayarak şakımaya başladılar. Şafak sökmek üzereydi ve nehrin iki yakasından, gökyüzünden, bir zamanların sokakları olan çalılıklardan yüzlerce kuş şakıyordu. Gün ağardıkça kuşların şakıması da çoğaldı; başımın üzerinde uçuşan kuşların sayısı giderek arttı; başlangıçta binlercesi şakıyordu, sonra sayıları milyonlara ulaştı ve sonunda, üzerinde gün ışığıyla çırpınan kanatlardan ve aralarındaki küçük gökyüzü parçalarından başka bir şey göremez oldum. Sonra, Londra'da ruhu coşturan bir şarkının sayısız notasından başka işitilecek bir şey kalmadığında, ruhum çamurun içindeki delikte yatan kemiklerimden ayrılıp göklere doğru yükselmeye başladı. Ve kuşların kanatları arasında bir yol açıldı sanki; ruhum yükseldikçe yükseldi; bu yolun sonunda Cennetin küçük kapılarından biri aralık duruyordu. Sonra, bir işaretten çamurun artık ruhumu tutamayacağını anladım; çünkü, artık ağlayabileceğimi fark ettim birden.

Tam bu anda, Londra'daki bir evdeki yatağımda gözlerimi açtım; dışarıda pırıl pırıl bir sabahın ışığında bir ağacın dallarında serçeler cıvıldıyordu ve yanaklarım gözlerimden akan yaşlarla hâlâıslaktı; çünkü, uykudayken kişi kendini yeterince tutamaz. Hemen yataktan fırlayıp pencereyi ardına kadar açtım ve ellerimi küçük bahçeye doğru uzatarak, şarkıları beni yüzlerce yıllık sıkıntılı ve korkunç düşümden uyandıran kuşları kutsadım.

Kılıç ve *İlah*

Taş devrinin sonlarına doğru soğuk bir kış akşamıydı; Thold ovaları üzerinde parıldayan güneş batmıştı; hiç bulut yoktu, masmaviydi dondurucu gökyüzü ve yıldızlar doğdu doğacaktı; uykuya dalan Dünya'nın yüzeyi gecenin ayazıyla kaskatı olmaya başlamıştı. Çok geçmedi, karanlık çöker çökmez dışarı çıkıp dolaşmaları yasa olan Dünya çocukları inlerinden çıkıp silkindiler ve sinsi sinsi yola koyuldular. Ve ovada küçük, çabuk adımlarla sessizce yol aldılar, göî . -leri karanlıkta parladı ve ilerlemelerini sürdü rürken birbirleriyle tekrar tekrar karıştılar. An sızın, Insanın varlığının korkunç kanıtı, küçük, titrek bir ateş, ovada ortaya çıktı. Ve geceler: ortalıkta dolaşan Dünya çocukları bu ateşe yan yan bakarak hırladılar ve yavaşça uzaklaştılar; ama kurtlar yaklaştılar, çünkü kıştı ve kurtlar açtılar; dağlardan binlercesi inmişti; içlerinden ‘‘güçlüyüz” diyorlardı. Ateşin çevresine küçük bir kabile kamp kurmuştu. Onlar da dağlardan ve dağların

ötesindeki topraklardan gelmişlerdi, ama kurtlar onlara ilk defa dağda sinsi sinsi sokulmuştu; başlangıçta, kabilenin geride bıraktığı kemikleri toplamışlardı, ama şimdi her yönden iyice yaklaşmışlardı. Loz idi ateşi yakan. Taş baltasını fırlatarak küçük, kürklü bir hayvan öldürmüştü ve bir miktar kızılımsı kahverengi taş toplayarak, bunları uzun bir sıra halinde dizmiş, her iki yanına küçük hayvandan kestiği parçaları yerleştirmişti. Sonra taşların her iki yanına bir ateş yaktı, taşlar ısınmaya ve parçalar pişmeye başladı. Tam bu sırada, kabile kendilerini buraya kadar takip etmiş olan kurtların artık terk edilen kamp yerlerinin artıklarıyla yetinmeyeceklerini fark etti. Bir sıra sarı göz etraflarını sarmıştı ve her hareket edişlerinde daha yaklaşıyordu. Bunun üzerine kabilenin erkekleri alelacele çalılıklara saldırdılar ve çakmaktaşından baltalarıyla küçük bir ağacı alaşağı ederek Loz'un yaktığı ateşin üzerine koydular ve koca yığın bir süre alevleri gizledi; kurtlar hızlı adımlarla ilerlediler ve öncekinden daha yakına sokulup yeniden kıçları üzerine oturdular; kabilenin vahşi ve yiğit köpekleri, çoktandır tahmin ettikleri gibi, bu kavga sırasında sonlarının geleceğine inandılar. Sonra devasa çalı yığını tutuştu; her yanından dışarı hücum eden alevler muazzam yüksekliklere ulaştı; orada hoplayıp zıplayan insanın bu müthiş müttefikini gören ve ateşin efendilerine sık sık ihanet ettiğinden habersiz kurtlar, besledikleri niyete rağmen yavaşça sıvıştılar. Ve gecenin geri kalan kısmında kampın köpekleri arkaları sıra uluyup durdular ve kurtların geri gelmesi için yalvardılar. Ama kabile kalın kürklere sarınarak ateşin çevresinde yatıp uyudu. Ve kuvvetli bir rüzgâr çıkıp, gürül gürül yanan alevlerin bağrına doğru esti, sonunda ocakta hiç kor kalmadı, her şey sıcak küllere dönüştü. Kabile şafakla uyandı.

r

Loz'un, böyle güçlü bir yangından sonra kürklü küçük hayvanından geriye bir şey kalmamış olduğunu bilmesi gerekirdi, ama külleri karıştırırken çok büyük açlık duyuyordu ve yaptığının mantıksızlığını tartacak durumda değildi. Küllerin altında bulduğu şey onu tahmin edilemeyecek kadar şaşırttı; et yoktu; hatta, dizdiği sıra sıra kızılımsı kahverengi taştan da eser yoktu; ama orada insan bacağından uzun ve insan elinden dar bir şey yamyassı bir yılan gibi yatıyordu. Loz, bu şeyin ince kenarlarına bakıp ucunun sivriliğini gördüğünde, onu yontup keskinleştirmek için taş topladı. Şeyleri keskinleştirmek Loz'da bir içgüdüydü. Bu şeyin yontulamadığını

görmek Loz 'un merakını daha da artırdı. Bir taşa sürterek kenarlarını keskinleştirebileceğini anlaması Loz'un saatlerini aldı; sonunda, Loz'un eliyle tuttuğu sonuna yakın bir yer dışında, bir yanı tümüyle keskinleşmişti ve ucu da sivriydi. Ve Loz bu şeyi havaya kaldırıp başının üzerinde salladığında Taş Devri sona erdi. O öğleden sonra, kabile bir başka bölgeye göçmek üzere küçül kamptan yola çıkarken, belki otuz bin belki de kırk bin yıldır insanı yavaş yavaş diğer hayvanların üzerine yükselten ve ona diğer hayvanların asla ulaşamayacakları bir üstünlük sağlayan Taş Devri sona erdi.

Günlerce, hiç kimse Loz'un pişirmeye çalıştığı türden küçük kürklü bir hayvanı pişirerek kendine demir bir kılıç yapmaya çalışmadı. Yıllarca, hiç kimse eti Loz'un yaptığı gibi taşların yanına koymayı düşünmedi; böyle yaptıklarındaysa, artık Thold ovalarında olmadıkları için, çakmaktaşı veya kireçtaşı kullandılar. Kuşaklar boyunca bir başka demir cevheri ergitilmedi ve sır yavaş yavaş açığa çıktı. Bununla birlikte, Dünya'nın birçok sırrından birinin üzerindeki perde, sonunda bize çelik kılıcı, pulluğu, makineleri ve fabrikaları vermek üzere Loz tarafından kaldırıldı. Ama, yanlış yaptığını düşünüyorsak, bunun için Loz'u suçlamayalım; çünkü, o bunu tamamen bilinçsizce yaptı. Kabile suya ula§ıncaya kadar yoluna devam etti ve orada bir tepenin eteklerine yerleşip kulübelerini kurdular. Çok geçmeden bir başka kabileyle, kendilerinden çok güçlü bir kabileyle savaşmak zorunda kaldılar; ama Loz'un kılıcı çok müthişti; Loz'un kabilesi dü§manlarını öldürdü. Loz'a bir darbe indiriyordunuz, ama o zaman demir kılıç karnınıza saplanıyordu ve hiç sağ kalma şansınız yoktu. Kimse Loz'la dövüşemezdi. Ve Loz, daha önce babasının yaptığı gibi, keskin baltasıyla o güne kadar kabilesini yöneten Iz'ın yerine kabilesinin yöneticisi oldu.

Loz'un Lo adında bir oğlu oldu ve yaşlandığında kılıcını ona verdi ve Lo bu kılıçla kabilesini yönetti. Ve Lo, kılıca Ölüm adını verdi, çünkü o çok tatlı ve müthişti.

Ve Iz'in Ird adında önem verilmeyen bir oğlu oldu. Ve Ird, Lo'dan nefret etti, çünkü Lo'nun demir kılıcı yüzünden onun hiç önemi yoktu. Bir gece Ird, elinde keskin baltasıyla gizlice Lo'nun kulübesine sokuldu, yavaşça ilerledi, ama Lo'nun köpeği, Uyarıcı, onun gelişini hissederek efendisinin kapısında yavaşça hırıldadı. Ird kulübeye vardığında Lo'nun tatlı tatlı

kılıcıyla konuştuğunu duydu. Lo şöyle diyordu: “Rahat uyu, Ölüm. Rahat ol, benim emektar kılıcım.” Sonra şöyle diyordu: “Yine ne var, Ölüm? Sakin ol, sakin ol.”

Daha sonra şunlar duyuldu: “Ne? Aç mısın Ölüm? Yoksa susadın mı, benim yaşlı kılıcım? Az kaldı Ölüm, az kaldı. Azıcık sabret.”

Ama Ird kaçtı, çünkü Lo’nun kılıcıyla konuşur-kenki yumuşak ses tonundan hiç hoşlanmamıştı. Ve Lo’nun Lod adında bir oğlu oldu. Ve Lo öldüğünde Lod demir kılıcı alarak kabilesini yönetti. Ve Ird’ın Ith adında, babası gibi önem verilmeyen bir oğlu oldu.

Şimdi, Lod bir adamı hakladığında veya korkunç bir canavarı öldürdüğünde, Lod’a düzülen övgüleri duymamak için Ith bir süre için ormana kaçıyordu.

Bir defasında, Ith ormanda oturmuş günün geçmesini beklerken, birden, kendisine bakan ve yüzü olan bir ağaç gövdesi gördüğünü sandı. Ve

Ith korktu, çünkü, ağaçlar insanlara bakma-malıydı. Ama çok geçmeden Ith, bunun insana çok benzemekle birlikte bir insan olmayıp sadece bir ağaç olduğunu anladı. Ith, bu ağaçla konuşup ona Lod’u anlatabilirdi; çünkü, onun hakkında başka kimseyle konuşmaya cesaret edemezdi. Ve Ith, Lod hakkında konuşarak teselli buldu.

Bir gün Ith ormana taş baltasıyla gitti ve orada saatlerce kaldı.

Ith geceleyin geri döndü ve ertesi gün kabile uyandığında, insana benzeyen ama yine de insan olmayan bir şey gördüler. Dirsekleri dışarıya doğru dönük olarak, çok sakin bir şekilde tepenin üstünde oturuyordu. Ve Ith önünde çömel-miş, meyvelerini ve etini aceleyle ona sunmaktaydı; sonra da sıçrayıp uzaklaştı; çok korkmuş görünüyordu. Çok geçmeden, görmek için bütün kabile dışarı çıktı; ama Ith’ın yüzünde gördükleri korku yüzünden pek fazla yaklaşmaya cesaret edemediler. Ve Ith kulübesine giderek, elinde av mızrağı ucuyla ve değerli küçük taş bıçaklarla geri dönerek hepsini insana benzeyen o şeyin önüne koydu ve sıçrayarak ondan uzaklaştı. Ve kabileden bazıları Ith’a insana benzeyen o sakin şey hakkında sorular sordular ve Ith, “O Tanrı’dır,” ded!. O zaman, “Tanrı k! mdir?” d!ye

sordular. Ith, “Tanrı mahsulü ve yağmuru gönderir ve güneşle ay Tanrı’nındır,” dedi.

Sonra, kabile kulübelerine döndü, ama daha sonra bazıları yeniden dışarı çıkıp Ith’a “Tanrı, bize benziyor,” dediler, “bizim gibi elleri ve ayakları var.” Ve Ith, Tanrı’nın sol elinden farklı olan ve bir hayvanın pençesini andıran sağ elini gösterip, “Buna bakarak, onun hiçbir insana benzemediğini anlayabilirsiniz,” dedi.

O zaman, “Hiç şüphe yok ki, o Tanrı’dır,” dediler. Ama Lod, “Ne konuşuyor ne de yiyor,” dedi. Ith yanıtladı: “Gökgürültüsü onun sesi, kıtlıksa onun yemesidir.”

Bundan sonra, kabile Ith’i taklit ederek Tan-rı’ya küçük et hediyeleri getirdi ve Ith, Tanrı pişirme kokusunu alabilsin diye etleri onun önünde pişirdi.

Bir gün, çok uzaklardan kopan ve öfkeyle dağlar arasında esen şimşekli yıldırımlı korkunç bir fırtına patlak verdi, tüm kabile kaçıp kulübelerine saklandı. Ve Ith kulübelerin arasında belirdi, hiç korkmuşa benzemiyordu. Ith çok fazla bir şey söylemediyse de, kabile onun bu müthiş fırtınayı beklediğini tahmin etti, çünkü, Tan-rı’nın önüne koydukları et, her ne kadar et olsa da, hiç de öldürdükleri hayvanların en iyi parçaları değildi.

Ve Tanrı’nın kabilenin gözündeki saygınlığı Lod’unkini aştı. Ve Lod sinirlendi.

Bir gece, herkes uykudayken Lod kalktı, köpeğini sakinleştirdi, demir kılıcını alıp tepeye gitti. Dışarıya doğru bakan dirsekleriyle, hayvan pençesi olan sağ eliyle ve yemeğinin pişirildiği yerdeki ateş izleriyle yıldızların ışığında sakince oturan Tanrı’nın önüne geldi.

Ve Lod, niyetinden caymamaya çalışarak, bir süre orada korkuyla bekledi. Ansızın, Tanrı’ya doğru bir adım atarak iyice yaklaştı ve demir kılıcını kaldırdı, ama Tanrı ne vurdu ne de ürktü. O zaman Lod’un aklına şu fikir geldi: ‘‘Tanrı vurmaz. Peki, bunun yerine Tanrı ne yapar?” Ve Lod kılıcını indirdi; vurmadı. Ve düşgücü bu “Peki, bunun yerine Tanrı ne yapar?” konusunda çalışmaya başladı.

Ve Lod düşündükçeTanrı’dan daha çok korktu. Ve Lod kaçıp, Tanrı’yı yalnız bıraktı.

Lod, dövüşte ve avda hâlâ kabileyi yönetmeye devam ediyordu ama dövüşte elde edilen ganimetin önemli kısmı Tanrı’ya veriliyordu ve yine öldürülen hayvanlar da Tanrı’nındı; savaş ve barışla ilgili tüm sorunlar, yasalar ve anlaşmazlık konuları her zaman Tanrı’ya götürülüyordu ve yanıtları, geceleyin Tanrı’yla konuştuktan sonra Ith veriyordu.

Ve güneşin tutulduğu bir günün ertesinde, Ith, Tanrı’ya getirilen armağanların yeterli olmadığını, çok daha büyük fedakârlıklar yapılması gerektiğini, Tanrı’nın şimdi bile çok öfkeli olduğunu ve öyle sıradan kurbanlarla yatış mayaca-ğını söyledi.

Ve Ith, kabileyi Tanrı’nın gazabından korumak için, o gece Tanrı’yla konuşacağını ve başka nasıl bir kurban istediğini soracağını söyledi.

Lod yüreğinin derinliklerinde hissettiği bir korkuyla sarsıldı; çünkü, içgüdüsü ona, Tanrı’nın biricik oğlunu, Lod’un ölümünden sonra demir kılıcı alacak olan oğlunu istediğini söylüyordu. Demir kılıç yüzünden hiç kimse Lod’a dokunmaya cesaret edemezdi, ama Lod’un içgüdüsü, yavaş

çalışan kafasında tekrar tekrar şöyle diyordu: "Tanrı, Ith’ı seviyor. Ith böyle dedi. Ith, kılıcın sahiplerinden nefret ediyor.”

Karanlık basıp, gece olduğunda, Ith’ın Tanrı’yla konuşacağı zaman yaklaşınca, Lod, soyunun başına gelecek felaketten daha bir emin oldu. Yattı, ama uyuyamadı.

Geceyarısı ancak olmuştu ki, Lod kalkıp, elinde kılıçla yeniden tepenin yolunu tuttu.

Ve Tanrı orada oturuyordu. Ith henüz Tanrı’nın yanına gelmemiş miydi? Tanrı’nın sevdiği ve kılıcın sahiplerinden nefret eden Ith?

Ve Lod, Thold ovalarında atalarına gelmiş olan eski demir kılıca uzun uzun baktı.

Hoşça kal, emektar kılıç! Ve Lod kılıcı Tanrı'nın dizlerine bırakıp uzaklaştı.

Ve şafaktan hemen önce Ith geldiğinde, verilen kurbanın Tanrı tarafından kabul edildiğini gördü.

Carcassonne

kitaplarımı okuyanlardan, yüzünü görmediğim bir dosttan gelen bir mektuptan alıntıladım aşağıdaki satırı: "Ama, o hiç Carcassonne 'a gelmedi."

Bu satırın kaynağını bilmiyorum, ama bu öyküyü onun için yazdım.

Arn'da Camorak hüküm sürerken ve dünya daha güzelken, Camorak gençliğinin şanı için kırlarda yaşayan herkesi davet ettiği bir şenlik düzenledi.

Derler ki, Camorak'ın evi çok büyük vje çok yüksekti; tavanı maviye boyalıydı; akşam olduğunda insanlar merdivenlerle tırmanıp, zarif zincirlere asılı dünya kadar mumu yakarlardı. Ve yine derler ki, bazen bir bulut gelip tepedeki cumba pencerelerinden birinden içer] dolar ve tıpkı eski bir rüzgârın hiç durmamacasına estiği (rüzgâr, binlerce yaprağı ve binlerce yüzyılı önüne katıp sürükler, onun için hiç fark etmez, Zaman'a minneti yoktur onun) dik bir uçurumun kıyısına deniz sisinin toplanması gibi taş duvarın kenarına gelirdi. Ve bulut salonun yüksek tonozu altında yeniden şekillenir, sonra bir başka pencereden dışarı süzülerek yeniden yavaşça gökyüzüne çıkardı. Ve bulutun girdiği şekillerden Camorak'ın toplantı salonundaki şövalyeler gelecek savaş sezonunun muharebeleri ve kuşatmaları konusunda kehanetlerde bulunurlardı. Canıorak'ın toplantı salonu hakkında hiçbir ülkede bir benzerinin olmadığını söyler, hiçbir zaman da olmayacağı kehanetinde bulunurlardı. Buraya, düşünceleri yiyecek, barınak ve aşk etrafında dönenen ağılların ve ormanın insanları gelmişler ve hayretler içinde bu ünlü toplantı salonunda oturuyorlardı; ayrıca, burada oturanlar arasında, evleri Kralın yüksek evinin etrafında kümelenmiş, hepsi de kırmızı toprak çatılı Arn kentinden insanlar vardı.

Eski şarkılara güvenilecek olursa, muhteşem bir toplantı salonuydu burası.

Salonda oturanların çoğu burayı daha önce ancak uzaktan görmüşlerdi; manzarada açık seçik görülebilen, tepeden küçük bir şekil. Şimdiyse, Camorak'ın adamlarının, lavtacıların şarkılarına konu olmuş, inek ahırlarında akşamları hakkında öyküler anlatılmış silahlarını görüyorlardı duvar boyunca. Silahların arasında, Camorak'ın birçok savaşa katılmış kalkanını ve kenarları keskin ama yer yer delik deşik olmuş kılıcını seçtiler; Sadık ve Savaş Tanrıçası Gadriol'un, Sulusepken Kılıçlı Athoric'in, Vahşi Heriel'in, Yarold'un, Eskli Thanga'nın silahları vardı; hepsi de duvar boyunca eşit aralıklara ve insanların rahatça ulaşabilecekleri bir yüksekliğe asılmıştı ve Amorak'ın silahıyla Sadık Gadriol'un "ilahlarının arasında, şeref mevkiinde Arleon'un arpı asılıydı. Ve bu duvarlarda asılı silahlardan hiçbiri Camorak'ın düşmanlarına Arleon'un arpından daha büyük felâketler getirmemişti. Çünkü, müstahkem bir mevkiye karşı yaya olarak saldırıya geçen biri için, arkası sıra gelen v e fırlattığı kayalar başının üzerinden uğuldayarak geçip düşmanları arasına dalan korkunç bir savaş makinesinin tıngırtı ve sarsıntıları keyif verici bir şeydir; bir savaşçı için, kararsız bir savaşta kralının yumuşak bir ses tonuyla verdiği emirler çok hoş, savaşın kötüye gittiği bir sırada ansızın arkadaşlarının neşeli, coşkun bağırışlarını duymak çok sevindiricidir. Arp, Camorak'ın adamları için bütün bunları ve daha fazlasını ifade ediyordu; çünkü, sadece savaşçıları coşturmakla kalmıyordu; zaman zaman, Arp'ın Ar-leon'u, elleri gürleyen teller üzerinde gezinirken orduyu hayretler içinde bırakan ve sevinçten kendinden geçiren bir kehanet haykırıyordu. Dahası, Camorak ve adamları uzun süre arpı dinleyip coşmadan ve barışa karşı öfkeden kudurmadan asla bir savaş ilan edilmiyordu. Bir defasında, Arleon, sırf uyak uğruna Estabonn'a savaş açtırmış ve kötü kralı yenerek şan şeref kazanmışlardı; böylesi garip güdülerden doğar bazen iyilik.

Kalkanların ve arpların üzerinde tüm toplantı salonunun duvarlarında efsaneleşmiş şarkıların kahramanlarının resimleri yapılmıştı. Bu kahramanların bilinen başarılarının hepsi de Camo-rak'ın adamlarının başarıları yanında çok önemsiz görünüyordu; hiçbiri Camorak'ın yetmiş muharebesinde elde edilen ganimetleri elde edememişti, çünkü bunlar, adamları ve kendisi için, gençlerinin düşledikleri ve onların da yapmayı murat ettikleri şeylerin yanında hiç kalırdı. Duvarlara boyanmış resimlerin üst tarafında karanlık vardı, çünkü akşam çöküyordu ve çatıdan sallanan zarif zincirlerin ucundaki mumlar henüz yakılmamıştı; sanki, bir gece

parçası bir evin içine dalan koca bir kaya gibi binanın içine inşa edilmişti. Ve orada Arn'ın bütün savaşçılarıyla onlara hayranlıkla bakan yöre halkı oturuyordu; hiçbiri otuzunu aşmamıştı daha ve savaşçılıkta ustaydılar. Ve hepsinin başında, gençliğinden coşan Camorak oturuyordu. Yetmiş yıl kadar mücadele ettiğimiz Zaman, ilk otuz yılda zayıf bir hasımdır.

Şenlikte, Yazgı'nın tasarılarını bilen bir kâhin vardı; başköşeye oturtulmamıştı, halkın arasında oturuyordu; çünkü Camorak'la adamlarının Yazgı'dan bir korkuları yoktu. Et yenip, kemikler bir kenara atıldığında kral koltuğundan kalktı, şarap içmişti, gençliğiyle övünüyordu ve tüm şövalyeleri etrafındaydı; kâhine seslenip, ondan kehanette bulunmasını istedi.

Ve kâhin sakalını sıvazlayarak ayağa kalkıp sa-kınımla konuştu: “Bazı olaylar vardır ki,” dedi, "‘Yazgının yolları bir kâhinin gözünden bile saklıdır; yine herkes için sımsıkı kapalı olan birçok olay da vardır ki, bizler apaçık görürüz. Bildiklerimden çoğunu haber vermemem yerinde olur; bazı şeyler vardır ki, yüzlerce yıllık cezaya çarptırılacak olsam yine de söyleyemem. Ama şunu biliyor ve kehanette bulunuyorum ki, siz asla Carcassonne'a gidemeyeceksiniz.”

Birden bir uğultu koptu; herkes Carcassonne'dan söz ediyordu - bazıları bir konuşma ya da şarkıda adını duymuştu, bazıları hakkında bir şey okumuştu, bazıları da düşünü görmüştü. Ve kral yanıbaşında oturan arpın Arleon'unu Carcas-sonne hakkında konuşulanları dinlemesi için salonda oturanların arasına gönderdi. Ama savaşçılar fethettikleri yerlerden söz ettiler - zor zap-tedilmiş yerlerden, uzak yerlerden ve Carcas-sonne'a gideceklerine yemin ettiler.

K.sa bir süre sonra, Arleon gerisingeri kralın sağ tarafındaki yerine döndü, arpını eline alıp Carcassonne üzerine çaldı, söyledi. Uzak bir kentti Carcassonne, hem de çok, çok uzak; parıldayan sıra sıra surlarla çevrili, taraçalarında fıskiyelerin donuk bir ışıkla titreştiği bir kent. Carcassonne'a ilk olarak insanlardan kaçan cinlerin padişahları, etraflarındaki perilerle birlikte çekilmiş ve mayıs ayında, bir gece geç vakitte, cin-borazanlarını “Carcassonne! Carcassonne!” diye öttürerek inşa etmişlerdi.

Gezginler, bazen, uzak bir dağın yamacında parıldayan hisarlarıyla kenti apaçık bir düş gibi görürlerdi; sonra bulutlar bastırır ya da ansızın bir sis çöker ve artık ne uzaktan ne de yakından kenti gören olurdu; ama bir defasında bazı insanlar çok yakınına yanaşmışlar ve evlerden çıkan dumanlar ani bir esintiyle yüzlerine vurmuştu - topu topu bu kadardı görebildikleri;

dumanın kokusundan birinin orada sedirağacı yaktığı anlaşılıyordu. insanlar orada, mermer sarayların soğuk avlularında ve koridorlarında, denizin kendisine öğrettiği en eski ikinci şarkıyı söyleyen, orduları çıldırtan yalnızlığına gözyaşı döken, ama yine de ejderhalarını eve çağırmayan - Carcassonne müthiş sıkı korunan bir kentti— ve sekiz bin yaşına rağmen müthiş güzel bir cadının tek başına dolaştığını düşlü-yorlardı. Cadı bazen derinliklerinde bir nehrin kaybolduğu mermer bir havuzda yüzüyor ya da kurumak için bütün gün kenarında yatıp havuzun derinliklerindeki nehirde meydana gelen karışıklıkları seyrediyordu.

Onun bilemeyeceği kadar uzaklardaki mağaralardan akıp gelen nehir, cadının havuzunda gün ışığına çıkıyor, sonra yeniden yer altına dalarak kendi denizine gidiyordu.

Sonbaharda bu nehir, bazen, hayal edilemez dağlardan baharın erittiği karla simsiyah akar ya da dağlardaki çalıların solmuş çiçekleriyle güzelleşmiş olarak geçer giderdi.

Havuzda kan görüldüğünde, cadı, dağlarda savaş olduğunu anlardı; ama yine de bu dağların nerede olduğunu bilemezdi.

O şarkı söylediğinde karanlık topraklarda dağlar dans eder, saçını taradığında, derler ki, denizlerde fırtınalar kopar; o öfkelendiğinde kurtların cüreti artar ve hepsi inek ahırlarına iner; o üzgün olduğunda deniz de üzgün olur ve ikisi de sonsuza kadar üzgün kalır. Carcassonne! Car-cassonne!

Bu kent, Sabah'ın harikalarının en güzelidir; güneş onu gördüğünde haykırır; çünkü Akşam sona erdiğinde Carcassonne Akşamı feryat eder.

Ve Arleon, kentin çevresinde kaç tane büyük tehlike olduğunu, yolunun nasıl bilinmez olduğunu ve oraya yapılacak bir yolculuğun nasıl şövalyece

bir serüven olacağını anlattı. O zaman bütün şövalyeler ayağa kalkıp serüvenin ihtişamı üzerine şarkılar söylediler. Ve Camorak, Arn'ı kuran tanrılar ve savaşçılarının şerefi üzerine ant içti ki, ölü veya diri, mutlaka Carcassonne'a ulaşacaktı. Ama kâhin ayağa kalktı ve yürürken üstündeki kırıntıları elleriyle silkeleyerek ve giysilerini düzelterek salondan çıkıp gitti.

Sonra Camorak, "Planlanacak çok şey, alınacak çok tedbir, toplanacak çok hayvan yemi var," dedi. "Hangi gün başlayalım?" Ve bütün şövalyeler bağırarak yanıtladılar: "Şimdi." O zaman, Camorak gülümsedi, çünkü onları sadece sınamıştı. Bunun üzerine duvarlardan silahlarını indirdiler: Sikorix, Kelleron, Aslof, Baltanın istenci, Huhenoth, Barışbozan, W olwuf, Savaş Babası, Tarion, Savaş Narasının Beyi ve daha birçoklarını. Bundan sonra, bu çın çın öten salonda rahatsız edilmeden keyif sürecek örümcekleri pek düşünmediler.

Silahlarını kuşanıp salondan dışarı çıktıklarında, Arleon, Carcassonne üzerine şarkılar söyleyerek azametle en önde yürüyordu.

Ama orman halkı tıka basa doymuş olarak kalkıp inek ahırlarına geri döndü. Onların savaşlara ya da az rastlanır tehlikelere gereksinimleri yoktu. Onlar sürekli olarak açlıkla savaş halindeydiler. Uzun süren bir kuraklık ya da sert geçen bir kış onlar için bir meydan muharebe-siydi; kurtların koyun ağılına girmesi bir kalenin yitirilmesi gibiydi, hasadın üzerine düşen yıldı-rıınsa bir pusuydu. Karınlarını doyurmuş, açlıkla ateşkes yapmış olarak yavaş yavaş yürüyüp ahırlarına döndüler; gece yıldızlarla doldu. Savaşçılar sırtları aşarken yuvarlak kaskları yıldızlı gökyüzünün önünde simsiyahtı, ama ovalarda Üzerlerine düşüp yansıyan yıldızların ışığıyla zaman zaman parladı.

Arleon'un peşi sıra, Carcassonne'la ilgili söylentilerin her zaman geldiği güneye doğru yürüyorlardı; yıldızların ışığında yol alırlarken Arleon önlerinde şarkılar söylüyordu.

O kadar uzağa yürüdüler ki, artık Arn'dan gelen hiçbir ses onlara ulaşamıyordu, çalınan çanların sesi bile duyulmuyordu; gecenin geç saatlerinde, uzaklardaki kulelerde mumlar yandığında, teselli edici ışığını da göremediler; kırları yatıştıran nefis gecede Arleon'un üzerine bir bezginlik çöktü ve esinini yitirdi. Yavaş yavaş yitirdi esinini.

Carcassonne’un yolundan artık eskisi kadar emin değildi. Bir süre düşünmeyi bıraktı ve yolu yeniden anımsadı; ama eskisi kadar net değildi anımsadıkları; bu olağanüstü kentten söz eden eski kehanetleri ve çoban şarkılarını anımsamaya çalıştı. Sonra bir gezginin, en güneydeki dağların eteklerinde yaşayan keçi çobanı bir çocuktan öğrenmiş olduğu bir şarkıyı kendi kendine tekrarlarken, gürültülü bir gecede bir kentin dolambaçlı yollarına yağıp her şeyi sessizliğe boğan kar gibi, zorlanan zihnine yorgunluk çöktü. Arleon durdu, savaşçılar etrafına toplandılar. Korkunç bir iş yapmadan önce gece havasından derin soluklar alan devler gibi şurada burada tek başına duran koca koca meşelerin yanından geçeliçok oluyordu; şimdi kara ormanın kıyısına gelmişlerdi; ağaç gövdeleri bir Mısır sarayındaki eski tanrılar onuruna dikilmiş büyük sütunları andırıyordu; ağaçların tepesi eski bir rüzgârın etkisiyle bir yana meyletmişti. Burada durdular ve çakmaktaşlarını birbirine vurarak çıkardıkları kıvılcımla bir eğreltiotu yığınını tutuşturarak ateş yaktılar. Zırhlarından kurtulup, ateşin başına oturdular ve Camorak ayağa kalkarak hepsine hitaben şöyle dedi: “Benim asla Carcassonne’a gidemeyeceğime hükmeden Yazgı’yla savaşmaya gidiyoruz. Yazgı’nın bir tek hükmünü boşa çıkaracak olursak dünyanın tüm geleceği bizim olacak ve Yazgı ’nın emrettiği gelecek, başka bir yöne çevrilen bir nehrin kuru yatağına dönecektir. Ama eğer bizim gibi kararlı fatihler, Yaz-gı’nın planladığı bir yargıyı önleyemezse, o zaman insanoğlu ebediyen kendi payına düşen küçük işlerin tutsağı olacaktır.”

O zaman hepsi kılıçlarını çektiler, alevlerin ışığında havada sallayarak Yazgı’ya karşı savaş ilan ettiler.

Koyu karanlıklar içindeki ormanda ne bir şey kıpırdadı, ne bir ses duyuldu.

Yorgun insanlar savaş düşü görmezler. Gün ışığına boğulmuş tarlalara sabah geldiğinde Arn’dan yola çıkmış bir grup, savaşçıların kamp yerini buldu ve çadırlarla hayvan yemi getirdi. Savaş-çılarbol bol yiyip içtiler, ormandaki kuşlar şakıdılar ve Arleon’un esini uyandı.

Sonra kalktılar, Arleon’u takip ederek ormana girdiler ve güneye doğru yürüdüler. Söyledikleri tekdüze, eski bir hava, Arnlı birçok kadının düşüncesini de dile getiriyordu, ama onların kendi düşünceleri bunların çok ötesindeydi; mermer Carcassonne’da, derinlerinde bir nehrin kaybolduğu havuzun üzerinde dolaşıyordu. Havada kelebekler dans eder ve güneş tepe

noktasına yaklaşırken çadırlar kuruldu, savaşçılar dinlenmeye çekildiler; sonra yeniden yediler içtiler ve şövalyelere has oyunlar oynadılar ve öğleden sonranın geç bir saatinde Carcassonne üzerine şarkılar söyleyerek yeniden yürüyüşe geçtiler.

Sonra ormana gizemleriyle gece çöküp, ağaçlara yine şeytani görüntüler verdi; puslar içinde kocaman, sarı bir ay belirdi gökyüzünde.

Ve Arnlılar ateş yaktılar; aniden çılgınca uzun gölgeler belirdi. Gece rüzgârı bir hayalet gibi çıktı ortaya, ağaç gövdeleri arasından geçip donuk donuk parıldayan açıklıklara ulaştı; hâlâ gündüz düşü gören hayvanları uyandırdı, ürkek şeylere gözdağı vermek üzere kırlardaki gece kuşlarını önüne katıp sürükledi; gülleri çiftçilerin camlarına camlarına vurdu, dost geceden haberler fısıldadı, gezginlerin kulaklarına bir genç kızın şarkısının sesini taşıdı, lavtacının uzak tepelerin yalnızlığında çaldığı ezgiye çekicilik kattı;

pulkanatlıların derin gözleri bir kalyon feneri gibi parladı, kanatlarını açarak bildik denizlerine doğru yol aldılar. Bu gece rüzgârıyla Camorak'ın adamlarının düşleri de Carcassonne'a uçtu. Ertesi sabah ve akşam durmadan yürüdüler ve biliyorlardı ki, artık ormanın derinliklerine yaklaşıyorlardı. Ve Arnlılar hep bir arada ve savaşçılara yakın duruyorlardı. Çünkü, gezginler ormanın derinliklerini tanımıyorlardı, ama güvenli, sıcacık evlerinde ocaklarının başında dostlarına anlattıkları korku dolu öykülere yabancı değillerdi. Sonra gece oldu ve kocaman bir ay çıktı. Ve Camorak'ın adamları uyudular. Zaman zaman uyanıp yeniden uykuya daldılar; uzun süre uyanık kalıp geceye kulak kabartanlar, ikiayak-lı yaratıkların yumuşak ve ağır ayak seslerini duydular.

Gün ışır ışımaz silahsız Arnlılar sıvışmaya ve gruplar halinde ormanı ters yönde kat etmeye başladılar. Karanlık çöktüğünde, uyumak için durmayıp, kaçışlarını ta Arn'a kadar sürdürdüler ve anlattıkları öykülerle ormanın dehşetine dehşet kattılar.

Ama savaşçılar yiyip içtiler ve Arleon kalkıp arpını çalarak yeniden önlerine düştü; birkaç sadık hizmetçi de onlarla kalmıştı. Ve bütün gün, kapkaranlık bir kasVet içinde yürüdüler, ama Arleon'un esini zihninde bir yıldız gibi parlamasını sürdürdü. Kuşlar ağaçların tepelerine düşmeye başlayıncaya kadar onlara yol gösterdi ve akşam olduğunda kamp kurdular.

Şimdi bir tek çadırları kalmıştı ellerinde, çadırın yakınına bir ateş yaktılar ve Camorak, alevlerin aydınlattığı bölgenin hemen dışına elinde kılıçla bir nöbetçi koydu. Savaşçıların bazıları çadırın içinde, bazıları etrafında uyudular.

Şafak söktüğünde, korkunç bir şeyin nöbetçiyi öldürüp yemiş olduğunu gördüler. Ama Carcas-sonne'la ilgili söylentilerin şaşaası, oraya asla gelmemelerini emreden Yazgı ve Arleon 'la arpının esini, savaşçıları devam etmeye zorladı ve bütün gün ormanın derinliklerine doğru yürüdüler, yürüdüler.

Bir defasında bir ayı yakalamış ve ayının biraz kaçmasına izin verdikten sonra bir pençe vuruşuyla önünü keserek oynayan bir ejderha gördüler.

En sonunda, tam gece çökmek üzereyken, ormanda büyükçe bir açıklığa geldiler. Açıklıktan bir pus halinde çiçek kokuları yükseliyor ve her çiy damlası sanki cennetin özelliklerini yansıtıyordu.

Alacakaranlığın Yeryüzünü öptüğü saatti. Anlamın anlamsızlığa dönüştüğü saatti; sıradan ağaçlar bir hükümran gibi azametli görünüyor, ürkek yaratıklar beslenmek için gizli gizli dışarı çıkıyor, yırtıcı hayvanlar henüz zararsız düşler görüyor, Yeryüzü iç geçiriyordu: Geceydi. Geniş açıklığın pusları içinde Camorak'ın adamları kamp kurdular ve birer birer ortaya çıkmaya başlayan yıldızları keyifle seyrettiler.

O gece erzaklarından kalan son lokmaları yediler ve kasvetli ormanda sinsi sinsi dolaşan yaratıklar tarafından taciz edilmeden uyudular.

Ertesi gün, savaşçılardan bazıları geyik avına çıktı. diğerleri, yakınlardaki bir gölün sazlıklarında pusuya yatıp su kuşlarına ok attılar: Bir geyik, birkaç kaz ve birçok çamurcun vurdular. Serüvenciler, kentlilerin bilmediği saf, vahşi hav ayı soluyarak burada kaldılar; gündüzleri av avladılar, geceleri ateş yaktılar, şarkılar söylediler, yediler içtiler ve Carcassonne'u unuttular. Karanlığın korkunç sakinleri onlara hiç rahatsızlık vermedi; geyik, karaca eti boldu; su kuşları da öyle. Gündüzleri avlanmaktan, geceleri en sevdiklerişarkıları söylemekten çok zevk alıyorlardı. Böylece günler günleri kovaladı; haftalar haftaları. Zaman bu kampın üzerine bir yığın ay doğurdu:

Altın ve gümüş . aylar. Ve yavaş yavaş yıl ilerledi: Güz ve kış geçti, yeniden bahar göründü ve savaşçılar orada avlanmaya, yiyip içmeye devam ettiler.

Bir bahar gecesi, av öyküleri anlatarak ateşin çevresinde yiyip içerlerken, karanlıktan narin pulkanatlılar çıkageldiler, ateşin çevresinde renkli gösteriler yaptıktan sonra, yeniden karanlığa dalıp gözden kayboldular ve sıcak kamp ateşi yüzlerini yalarken soğuk gece rüzgârı savaşçıların sırtlarını ürpertti; bir şarkıdan sonra Üzerlerine bir sessizlik çöktü ve Arleon Car-cassonne'u anımsayarak birden sıçrayıp ayağa kalktı. Elleri, en derin duyguları uyandırarak, çevik adımlarla bronz üzerinde dans eden insanlar gibi, arpının telleri üzerinde gezindi; müzik gecenin sessizliğinde yayıldı ve Arleon'un sesi yükseldi: ''Havuzda kan olduğunda, cadı, dağlarda savaş olduğunu bilir ve muhteşem insanların savaş naralarını özler."

Ve ansızın hep bir ağızdan bağırdılar: "Carcassonne!" Ve bu sözcükle, bir haykırış üzerine uyanan bir düşçünün gözünden uykunun silinmesi gibi, tüm aylaklıkları yok oldu. Ve bundan böyle hiç duraksamadan, hiç kararsızlık göstermeden büyük yürüyüşlerine yeniden başladılar. Savaşlardan korkmadan, ıssız yerlerden yılmadan, harap edici yıllardan bezginliğe düşmeden Camorak'ın adamları yollarına devam ettiler; Arleon'un esini onlara hâlâ yol gösteriyordu. Ar-leon'un müziğiyle eski sessizliklerin kasvetini parçaladılar; şarkı söyleyerek vahşi korkunç insanlarla kavgalara girdiler ve kavgalardan daha azalmış olarak da olsa şarkılarla çıktılar; vadilerde çan müziğiyle dolu köylere geldiler ya da başka kulübeleri koruyan kulübelerin alacakaranlığında ışıklar gördüler.

Gezginler için bir darbımesel oldular ve tuhaf, teselli kabul etmez insanlar efsanesi doğdu. Gece çöktüğünde yağmur saçaklardan damlarken insanlar sıcak ocaklarının başında onlardan söz ettiler ve rüzgâr öfkeyle estiğinde küçük çocuklar Huzur Bilmez Adamların geçmişten söz edeceklerinden korktular. Alacakaranlıkta dağ tepelerinde dolaşan ve asla sığınak aramayan, rengi atmış eski zırhlar içindeki adamlar hakkında tuhaf hikâyeler anlatıldı ve anneler evlerinde tahammülsüz davranışlar gösteren çocuklarına, bir zamanlar sabırsızlık gösteren ve şimdi evlerine dönüş umudu olmadan dolaşan ve ne zaman rüzgârlar öfkeyle esse yağmurla sürüklenen gezginlerin öykülerini anlattılar.

Ama gezginler, gezip dolaşırlarken Carcassonne'a gelmek umuduyla neşe içinde yollarına devam ettiler; daha sonra Yazgı'ya karşı öfkeye kapıldılar; en sonunda da yürüyüşe devam etmenin düşünmekten daha iyi olması nedeniyle yürüyüşlerini devam ettirdiler.

Yıllar yılı dolaştılar ve birçok kavimle savaştılar; köylerdesık sık efsaneler derleyip başıboş dolaşan şarkıcıların şarkılarını dinlediler; Carcassonne'la ilgili söylentiler hâlâ daha güneyden gelmeye devam ediyordu.

Ve günün birinde, sadece üç vadi ötede, açık bir günde, insanın Carcassonne'u görebileceği yolunda bir söylencenin dolaştığı dağlık bir bölgeye geldiler. Çok yorgun, sayıca çok azalmış ve savaş içinde geçen yıllardan perişan düşmüş olmalarına karşın, ilerlemiş yaşı nedeniyle esini azalmış olsa da, eskimiş arpını hâlâ çalmaya devam eden Arleon'un yol göstericiliğinde ileri atıldılar.

Bütün bir gün ilk vadiyi indiler ve iki gün boyunca tırmanarak dağın tepesine kurulmuş Savaşla Zaptedilemeyecek Kent'e geldiler; etrafından dolaşmanın olanağı yoktu. Sağda ve solda, göz alabildiğine ya da söylencede söylenildiği gibi dik uçurumlar uzanıyordu; öte tarafa tek yol kentten geçiyordu. Bu yüzden, son savaşlarını vermek üzere, Camorak elde kalan adamlarını ;;avaş düzenine soktu ve eski, gömülmemiş orduların gevremiş kemiklerine basarak ileri atıldılar.

Kapıda hiçbir nöbetçi onlara karşı koymadı, hiçbir savaş kulesinden Üzerlerine oklar yağmadı. Kentlilerden sadece biri dağın tepesine tırmandı, geri kalanlar korunaklı yerlerde kaldılar. Dağın tepesinde, bir kay ada, içinde alevlerin yavaş yavaş kaynaştığı kâse biçimli bir mağara vardı. Ama, düşman yaklaştığında hep yapıldığı gibi kentlilerden biri alevlere bir kaya fırlatacak olursa, dağ üç gün boyunca aralıklarla kente ve etrafına yanan kaya parçaları fırlatıyordu. Camorak'ın adamları tam kalaslarla kapıya yüklenecekleri sırada, dağdan gelen bir çatırtı sesi duydular ve kocaman bir kaya biraz ötelerine düşüp, vadi aşağı tekerlenip gitti. Sonraki iki kaya önlerine, kentin demir çatılarına düştü. Tam kente girip de dar bir sokakta ilerlerlerken Üzerlerine bir kaya düştü ve içlerinden ikisini paramparça etti. Dağ, duman ve kaya püskürmeye devam etti ve her püskürmeyle kayalar sokaklara ya da kalın demir çatılar üzerine düşerek sekti ve yavaş yavaş dumanlar yükseldi, yükseldi, yükseldi.

Uzun kentin bomboş sokaklarını aşıp öte uçtaki kapalı kapıya ulaştıklarında, topu topu on beş kişi kalmışlardı. Kapıyı kırıp kentten çıktıklarında artık on kişiydiler. Yamacı tırmanırlarken üçü, korkunç mağaranın yakınından geçerken ikisi daha öldü. Yazgı, geri kalanların dağın öte yanından aşağı inmelerine izin verdi, sonra üçünü aldı. Sadece Camorak'la Arleon hayatta kalmışlardı. Ve geldikleri vadiye akşam çöktü; ölümcül dağda ansızın yanıp sönen parıltılarla aydınlanan gece boyunca, ikisi yoldaşları için gözyaşı döktüler.

Ama sabah olduğunda Yazgı'yla savaşlarını ve Carcassonne'a ulaşma konusundaki eski kararlarını anımsadılar ve Arleon'un titrek bir sesle eşlik ettiği parçalar yükseldi eski arpından ve Arleon kalkıp, Camorak'ın önü sıra, yıllarca hep yaptığı gibi yüzünü güneye dönerek yürüdü. Ve en sonunda üçüncü vadiden tırmanıp gurubun altın ışıkları altında dağın zirvesinde durdular; yaşlı gözleri millerce uzanan ormandan ve tüneklerine dönmekte olan kuşlardan başka bir şey görmedi.

Sakalları ağarmış, çok uzun ve çetin bir yolculuk yapmışlardı; insanın işten elini eteğini çekip, hafif uykularında geleceği değil geçmiş yılların düşlerini gördüğü yaşa gelmişlerdi.

Uzun uzun güneye doğru baktılar; güneş ormanın en uzak ucunda battı; ateşböcekleri fenerlerini yaktı ve Arleon'un esini, belki daha genç insanları sevindirmek üzere ebediyen kendini terk etti.

Ve Arleon, "'Kralım," dedi, "'Carcassonne'un yolunu artık bilemiyorum."

Ve Camorak yaşlı bir insanın gülümsemesiyle, neşelenmek için pek neden olmaksızın, gülümsedi ve şöyle dedi: "'Yıllar, Talihin, Alın Yazısının ve Tanrının tasarılarının kasvetli bir bataklıktan ürkütüp havalandırdığı kocaman kuşlar gibi geçiyor yanımızdan. Ve belki de buna karşı hiçbir savaşçının yapacağı bir şey yoktur; Yazgı bize üstün geldi; araştırmamız başarısızlıkla sonuçlandı."

Bundan sonra sessizliğe gömüldüler.

Sonra, kılıçlarını çektiler ve hâlâ Carcassonne'u arayarak, yan yana, ormana doğru yürüdüler. Fazla uzağa gidebildiklerini sanmıyorum; çünkü, bu

ormanda ölümcül bataklıklar vardı, karanlık, gecelerden uzun sürüyordu ve korkunç canavarlar dolaşıyordu yollarında. Ne de herhangi birinin Carcassonne’a gelmiş olduğuna dair kırsal alanlarda yaşayan insanların şiir ya da şarkılarında herhangi bir söylence vardı.

Yann'ın Ülkesi

Ormandan geçerek Yann Nehri kıyılarına geldim ve *Nehrin* Ku§u adlı gemiyi, kehanetin dediği gibi, halatlarını çözerken buldum.

Kaptan, beyaz güvertede, mücevher kakmalı kını içindeki palası yanında, ayaklarını kavuşturmuş oturuyor, gemiciler gemiyi Yann’ın orta akıntısına getirmek içinyelkenleri açmaya çalışıyor, bir yandan da yatıştırıcı şarkılar söylüyorlardı. Ve uzak tanrıların meskeni karlı dağlardan inen soğuk akşam rüzgârı çıkıverdi birden; endişelere boğulmuş bir kent için mutlu bir havadis ne anlama geliyorsa, bu rüzgâr da kanadı andıran yelkenler için o anlama geliyordu.

Ve böylece, nehrin orta yerindeki akıntıya geldik; gemiciler daha büyük yelkenleri de açtılar burada. Ama ben kaptanın huzuruna çıkıp saygıyla eğilerek mucizeler, insanlar arasındaki hadiseler ve geldikleri ülkenin -her neresiyse- en kutsal tanrıları hakkında sorular sordum. Kaptan, şirin Belzoond’dan geldiklerini, nadiren kıtlık ya da fırtına çıkaran ve küçük savaşlarla kolayca yatıştırılabilen az sayıdaki alçakgönüllü tanrılara tapındıklarını söyledi. Ve ben de Avrupa’da bulunan İrlanda’dan nasıl geldiğimi anlattım; bunun üzerine kaptanla bütün tayfa bana güldü ve, “Hiçbir düş ülkesinde böyle bir yer olmadığını,” söylediler. Benimle eğlenmeye son verdiklerinde, onlara hayallerimin çoğunlukla Cuppar-Nombo çölünde, tanrıların öfkeli oldukları bir sırada ağızlarından çıkan, ama bir daha anımsayamadıkları bir lanet yüzünden etrafında kurtların ve gölgelerinin nöbet tuttuğu, çok uzun yıllardan beri harap durumdaki güzel mavi kent, Lanetli Golthoth civarını mesken tuttuğunu ve bazen düşlerimin beni Adalar ve Thul ile ticaret yapan, fıskiyeler kenti, kırmızı duvarlı Pungar Vees’e kadar götürdüğünü anlattım. Bunları anlattığımda, kendileri hiç görmemiş olmakla birlikte, böyle yerlerin pekâlâ düşlenebileceğini söyleyerek, düşlerimin mesken tuttuğu yerler nedeniyle bana iltifatlar ettiler. Akşamın geri kalan bölümünde, Tanrı ve Yann’ın akıntısı bizi sağ salim Bar-Wul-Yann, yani Yann’ın Kapısı denen, denizin kıyısından yara

kadar götürecek olursa ödemem gereken ücret konusunda kaptanla pazarlık ettim.

Şimdi güneş batmış ve onunla birlikte dünyanın ve göklerin bütün renkleri cümbüşe durmuş, çökmekte olan gecenin önünden renkler birer birer çekilmişti. Nehrin her iki yakasındaki papağanlar evlerine, cengele uçmuşlar, ağaçların yüksek dallarında emniyetle yerlerini almış sıra sıra maymunlar susup uykuya dalmışlardı; ateş-böcekleri ormanın derinliklerinde bir görünüp bir kayboluyordu ve Yann'ın yüzünü seyretmek üzere koca, parlak yıldızlar doğmuştu. Sonra gemiciler fenerleri yakıp geminin etrafına astılar; birden parlayan ışık ortalığı aydınlığa boğup Yann'ın gözlerini kamaştırdı ve nehrin bataklık kıyılarında beslenen ördekler ansızın havalandılar, havada geniş daireler çizdiler ve yeniden bataklıklarına dönmeden önce Yann'ın çok uzak noktalarıyla cengeli yumuşak bir örtü gibi kaplayan beyaz sisi gördüler.

Sonra, gemiciler güverteye diz çöküp dua ettiler; ama hep birden değil, beşer altışar. Beş altısı yan yana oracığa diz çöktüler; çünkü her seferinde yalnızca farklı inançlara sahip insanlar bir arada dua ediyorlardı; bu yüzden hiçbir tanrı aynı anda iki kişinin duasını duymadı. Adamlardan birisi duasını bitirir bitirmez, aynı inançtan bir başkası onun yerini alıyordu. Yann Nehri'nin merkez akıntısı gemiyi denize doğru götürürken beş altı kişilik sıralar dizlerinin üzerine çöküp pır pır eden yelkenlerin altında başlarını eğdiler ve duaları fenerlerin arasından yükselerek yıldızlara doğru gitti. Onların arkasından, geminin kıç tarafındaki dümenci, Yann Nehri üzerinde bu mesleği icra eden herkesin, inancı ne olursa olsun, okuduğu dümenci duasını yüksek sesle okudu. Ve kaptan kendi alçakgönüllü tanrılarına, Belzoond'u kutsayan tanrılara dua etti.

Benim de içimden dua etmek geldi. Ama alçakgönüllülükle sevgi dilenilen sevecen tanrılar dururken, kıskanç bir tanrıya yakarmak istemedim ve ormanda yaşayan insanların çoktandır terk ettiği, şimdi artık kimselerin tapınmadığı yapayalnız Sheol Nugganoth aklıma düştü; ben de ona yakardım.

Ve dua etmekte olan bizlerin üzerine ansızın gece çöktü; tıpkı akşamları dua eden ve etmeyen herkesin üzerine çöktüğü gibi ve yaklaşmakta olan Büyük Geceyi düşündüğümüzde, dualarımız kendi ruhlarımızı yatıştırdı.

Ve Yann'da hızla yol aldık; çünkü, Yann, Poltia-des Nehri'nin Hap Dağları'ndan taşıdığı erimiş kar sularıyla coşmuş; Marn ve Migris sel sularıyla kabarmıştı; Kyph'i ve Pir'i geçtikten sonra Goolunza'nın ışıklarını gördük.

Çok geçmeden, gemiyi Yann'ın ortasında tutan dümenci dışında hepimiz uykuya dalmıştık. Güneş doğduğunda dümenci şarkı söylemeyi kesti, çünkü, şarkılarla gecenin yalnızlığında neşesini buluyordu. Dümenci şarkı söylemeye son verdiğinde birden uyandık; dümene bir başkası geçti; dümenci de yattı.

Çok geçmeden Mandaroon'a ulaşacağımızı biliyorduk. Yemek yedik; Mandaroon göründü. Sonra, kaptan emirler yağdırdı ve gemiciler büyük yelkenleri yeniden çözdüler; gemi Yann'ın akıntısından çıkıp Mandaroon'un kızıl duvarlarının altındaki bir limana girdi. Gemiciler meyve toplamaya gittiklerinde, tek başıma Mandaroon Kapısı'na geldim. İçerisinde muhafızların yaşadığı birkaç kulübe duvarların dışındaydı. Elinde silah olarak paslı bir mızrak bulunan uzun, beyaz sakallı bir nöbetçi duruyordu kapıda. Tozla kaplı kocaman gözlükleri vardı nöbetçinin. Kapıdan kenti gördüm. Her yan tam bir ölüm sessizliği içindeydi. Yollar yürünmüşe benzemiyordu, eşikleri kalın bir yosun bürümüştü; pazar yerinde birbirine sokulmuş insanlar uyuyakalmışlardı. Kapıdan esen yel günlük kokuları getirdi; günlük ve afyon kokuları. Uzaktan uzağa çanların uğultusu duyuluyordu. Nöbetçiye Yann dilinde, "Bu sakin kentte neden herkes uyuyor?" diye sordum.

"Uyuyanları uyandırmak korkusuyla bu kapıda kimse soru sormaz," diye yanıtladı nöbetçi. "Çünkü, bu kentin insanları uyandığında, tanrılar ölür. Ve tanrılar öldüğündeyse, insanlar artık düş görmezler." Kentin hangi tanrılara tapındığını sormaya başladım, ama nöbetçi mızrağını kaldırdı, çünkü burada kimse soru soramazdı. Bu yüzden oradan ayrılarak *Nehrin* Kuşu'na geri döndüm.

Kırmızı duvarlarının üzerinde görünen sivri tepeli beyaz kuleleri ve bakır çatılarının yeşiliyle Mandaroon kuşkusuz güze] bir kentti.

Çok geçmeden demir alıp, yeniden yelken açtık ve bir defa daha nehrin ortasına geldik. Şimdi güneş gökyüzündeki en yüksek noktaya ulaşmak

üzereydi ve güneşin tepeye yükselmesini bekleyen binlerce koronun şarkıları, orada,Yann Nehri üzerinde ulaştı kulaklarımıza. Çok bacaklı küçük yaratıklar, tıpkı bir insanın dirseklerini bir balkonun korkuluklarına dayayarak sevinç içinde ve törensel bir tavırla güneşe şükretmesi gibi, havada tül kanatlarını açmışlardı; bunu yapmadıklarındaysa, hep birlikte havada karmaşık, hızlı danslar yapıyor ya da rüzgârın bir orkide yaprağından düşürdüğü, havayı soğutup, önüne çıkanları sürükleyen yağmur damlalarının yere düşerken çıkardığı sesi duyarak, kaçınmak için bir kenara çekiliyorlardı; ama bu sırada sürekli olarak övüngen şarkılar söylüyorlardı. “Yüce ve kutsal Güneş baba ister bataklıklarda bizim gibi daha birçok yaşam yaratsın, ister tüm dünya bu gece sona ersin, gün bizimdir,” diyorlardı. İnsan kulağına yabancı notalarla şarkı söyleyip duruyorlardı; ne bu notaları, ne de diğer sayısız notayı bugüne kadar herhangi bir insan kulağı duymuştur.

Bu yaratıklar için yağmurlu bir günün, bir insanın ömrü boyunca kıtaları yakıp yıkan bir savaş döneminden farkı yoktu.

Buharlar tüten karanlık cengelden güneşin keyfini sürmek isteyen kocaman, tembel kelebekler çıkageldi. Ve dans ettiler, ama tembel tembel; tıpkı fethedilen uzak bir ülkenin gururlu kraliçesinin yoksulluk çektiği sürgünde, bir çingene kampında, karnını doyuracak ekmeği kazanmasına yetecek kadar dans edip de bundan fazlası için asla gururundan taviz vermeyip, dans etmemesi gibi.

Ve kelebekler şarkılarında tuhaf, rengârenk şeylerden, mor orkidelerden, kayıp pembe kentlerden, cengelin çürümesinin sonucu olarak ortaya çıkan anormal renklerden söz ettiler. Ve tüm bunları insan kulağının işitemeyeceği seslerle söylediler. Ve ormandan ormana giderek nehrin üzerinde yüzerlerkenki ihtişamları, onları kovalamak üzere peşlerinden ok gibi atılan kuşların h*asım* güzellikleriyle boy ölçüşüyordu. Zaman zaman, ağaçların etrafında sürünüp, Üzerlerine tırmanan bitkilerin mumu andıran beyaz çiçeklerine konuyorlardı ve pembe kanatları büyük çiçekler üzerinde, kervanlar Nurl’dan Thace’e giderken kurnaz tüccarların Noor dağlarında yaşayan insanları şaşırtmak için karlar üzerine birer birer saçtıkları parlak ipeğin parıldaması gibi parlıyordu.

Ama insanlara ve hayvanlara güneşte bir uyuşukluk çöktü. Nehir canavarları nehrin kıyısı boyunca balçık içinde uyuyakaldılar. Gemiciler kaptan için altın püsküllü bir çadır kurdular ve dümenci dışında hepsi, iki direk arasına bir tente gibi gerdikleri yelkenin altına gittiler. Sonra hepsi de uykuya dalıncaya kadar birbirlerine memleketlerinin öykülerini veya kendi tanrılarının mucizelerini anlattılar. Kaptan beni altın püsküllü çadırının gölgesine buyur etti ve bir süre sohbet ettik; kaptan bana Perdondaris'e mal götürmekte olduğunu ve oradan denizcilikle ilgili malzemeler alarak yeniden şirin Belzoond'a döneceğini anlatı. Sonra, çadırın aralığından nehri bir o yana bir bu yana tekrar tekrar geçen parlak renkli kuşları ve kelebekleri seyrederken uyuyakaldım ve düşümde kendimi sancakların oluşturduğu bir kemerin altından geçerek payitahtına giren bir hükümran olarak gördüm; tüm dünyanın müzisyenleri oraya toplanmış ahenkli sesler çıkararak enstrümanlarını çalıyorlardı, ama kimse alkış tutmuyordu.

Öğleden sonra hava yeniden serinlerken uyandım ve kaptanın, dinlenirken kınından çıkarmış olduğu palasının üzerine kıvrılmış olduğunu gördüm.

Şimdi, Astahahn'ın nehre açılan geniş avlusuna yaklaşıyorduk. Basamaklara, eski tasarımlı tuhaf kayıklar zincirlenmişti. Yaklaştıkça, açık mermer avluyu gördük; üç tarafında sıra sıra sütunların gerisinde kent uzanıyordu. Avluda ve sütunlar boyunca kent halkı eski bir törene uygun olarak, ağırbaşlılıkla yürüyordu. Kentte her şey eskiydi; evlerin üzerindeki, zamanla parçalandığında onarılmadan bırakılmış oymalar çok uzak zamanlara aitti ve her tarafta çok uzun zaman önce yeryüzünden kaybolmuş taş canavarlar vardı - ejderha, yarı aslan yarı kartal ejderha, at başlı yarı aslan yarı kartal ejderha ve çirkin suratlı insan ve hayvan figürleri. Astahahn'da maddi ya da manevi hiçbir şey yoktu ki yeni olsun. Biz yanlarından geçerken, farkımıza bile varmadılar, yürüyüşlerine ve törenlerine devam ettiler; alışkanlıklarını bilen gemiciler de onlara aldırış etmediler. Ama onlara yaklaştığımızda, suyun kıyısında duran birine seslenerek insanların Astahahn'da ne iş yaptıklarını, ne ürettiklerini ve kimlerle ticaret yaptıklarını sordum. “Biz burada, tanrıları öldürmesin diye Zamanın elini ayağını bağlıyoruz,” diye yanıt verdi.

Kentte hangi tanrılara tapındıklarını sordum; o, ‘"Zamanın henüz öldürmediği bütün tanrılara,” yanıtını verdi. Sonra bana arkasını döndü ve

başka bir şey söylemeden eski alışkanlığa uygun davranışlarını sürdürdü. Böylece Yann'ın arzusuna boyun eğip, akıntıyla sürüklenerek Astphahn'dan ayrıldık. Nehir, Astahahn'ın aşağısında genişledi ve balık avlayan çok sayıda kuşla karşılaştık. Şahane tüyleri vardı kuşların ve ormandan çıkıp gelmemişlerdi; nehrin ortasındaki akıntının tam üzerinde, uzun boyunlarını ileri, ayaklarını rüzgârda geriye doğru uzatarak uçtular.

Artık akşam olmaya başlamıştı. Koyu, beyaz bir sis belirdi nehrin üzerinde ve yavaş yavaş yükseldi. Fiziksel varlığı olmayan uzun kollarla ağaç dallarına tutundu, havayı soğutarak yükseldikçe yükseldi ve beyaz şekiller, sanki uzun zaman önce Yann'da kendilerini kazaya uğratan kötü ruhların peşinden gizlice giden denizci hayaletleri gibi cengele doğru uzaklaştılar.

Güneş, dalları birbirine dolaşmış ağaçların büyüdüğü cengelin doruklarında, orkide tarlalarının gerisinde batarken nehir canavarları güneşin hararetinden korunmak için bütün gün boylu boyunca içine uzandıkları balçıktan bata çıka ortaya çıktılar ve cengelin büyük canavarları su içmek için kıyıya geldiler. Kelebekler kısa bir süre önce dinlenmeye çekilmişlerdi. Bizim artık göremediğimiz güneş henüz batmamış olmakla birlikte nehrin geçtiğimiz küçük kollarına gece çoktan çökmüştü.

Ve tepemizde, çok yukarılarda evlerine dönmekte olan cengel kuşları, göğüslerinde pembe pembe parlayan gün ışığıyla göründüler veYann'ı görür görmez kanatlarını kapatıp alçalarak ağaçlara kondular. Büyük sürüler halinde yaban ördekleri nehir yukarı yüzerek geldiler; ıslık gibi sesler çıkarıyorlardı; sonra gerisingeri dönüp nehir aşağı uzaklaştılar. Orada küçük ve oka benzer çamurcun görüp, gemicilerin bana kısa bir süre önce Lispasia sıradağlarını aşarak geldiğini söylediği kaz sürülerinin çığlıklarını duyduk; kaz sürüleri her yıl Mluna doruklarını sollarında bırakarak aynı yoldan gelirler ve dağ kartalları onların geliş yollarıyla -denildiğine göre- geliş saatlerini tam olarak bilir ve her yıl Kuzey yaylalarına ilk kar düşer düşmez aynı yoldan çıkagelmelerini beklerler. Çok geçmeden karanlık öyle koyulaştı ki, artık bu kuşları göremiyor, sadece onların ve binlerce başka kuşun kanat seslerini duyuyorduk; sonunda tüm kuşlar nehrin iki yakasına kondular; şimdi gece kuşlarının ortaya çıkmasının vaktiydi. Sonra gemiciler geceyi aydınlatmak için fenerleri yaktılar ve devasa pervaneler kanat çırparak ortaya çıktılar; zaman zaman fenerlerin ışığında göz kamaştırıcı

renkleri görünüyor, sonra yeniden gecenin zifir karanlığında kayboluyordu. Ve gemiciler yeniden yakardılar; bundan sonra akşam yemeğini yedik ve canımızı dümenciye emanet ederek yattık.

Uyandığımda ünlü Perdondaris kentine gelmiş olduğumuzu gördüm. Zarif ve görkemli kent so-lumuzdaydı ve uzun bir cengel yolculuğundan sonra böyle güzel bir kent görmek çok hoştu. Pazar yerinin yakınına demirledik ve kaptan bütün mallarını sergiledi; Perdondarisli bir tüccar gelip malları incelemeye başladı. Kaptanın palası elindeydi ve öfkeyle palasını güverteye vurup duruyordu; beyaz tahtalardan etrafa kıymıklar savruluyordu; çünkü, tüccarın kaptanın malına önerdiği fiyat, kaptanın dediğine göre, lanetinden korkulması gereken büyük ve korkunç tanrılar olan memleketinin tanrılarına ve kendisine karşı bir hakaretti. Ama tüccar, pembe avuçiçlerini göstererek tombul elini salladı ve kendini değil, yoksul kulübelerindeki zavallı halkı düşündüğüne yemin etti; hiç kâr almadan malı onlara mümkün olduğunca ucuza satmak istiyordu. Mal, kışın zeminden gelecek rüzgârı tamamen önleyecek toomarund halılarıyla pipolarda içilen tollubdu. Bu yüzden, dedi tüccar, eğer bir piffek daha fazla fiyat önerecek olursa, yoksul halk kışı toomarundları olmadan ve akşamları tollubdan yoksun geçirirlerdi ya da kendisi ve yaşlı babası açlıktan ölürlerdi. Bunun üzerine, kaptan, artık iflas etmiş biri olduğunu ve kendisi için ölümden başka yol kalmadığını söyleyerek palasını kendi boğazına doğru kaldırdı. Kaptan sol eliyle sakalın] kaldırırken, tüccar yeniden mallara göz attı ve gemisini kullanmaktaki ustalığını görür görmez sevdiği bir adamın, bu kadar değerli bir kaptanın ölmesindense kendisinin ve yaşlı babasının birlikte açlıktan ölmesini yeğleyeceğini söyleyerek fiyatı on beş piffek artırdı.

Tüccar bunu söylediğinde, kaptan kendini yere attı ve tanrılarına - Belzoond’u kutsayan daha alçakgönüllü tanrılara- bu tüccarın taş kalbini yumuşatmaları için yakardı.

En sonunda, tüccar beş piffek daha önerdi. Kaptan, tanrılarının kendisini terk etmiş olduğunu söyleyerek ağladı; tüccar da yaşlı babasını, onun açlıktan nasıl öleceğini düşündüğünü söyleyerek ağladı; ağlarken elleriyle yüzünü kapattı ve parmaklarının arasından tolluba yeniden baktı. Ve böylece pazarlık sona erdi ve tüccar şıngırdayan koca bir keseyle ödeyerek toomarund ve tollubu aldı. Bu mallar yeniden balya yapıldıktan sonra

tüccarın köleleri onları başlarının üzerinde kente taşıdılar. Ve bütün bu zaman zarfında, bacaklarını çaprazlayarak güvertede bir hilal oluşturacak şekilde oturmuş, pazarlığı sabırsızlıkla izleyen gemiciler sessiz kalmışlardı; pazarlığın sonuçlanmasıyla gemicilerden, pazarlıktan hoşnut kaldıklarını belli eden mırıltılar yükseldi ve bu pazarlığı bildikleri diğer pazarlıklarla karşılaş-tırmayabaşladılarararalarında. Ve onlardan Per-dondaris'te yedi tüccar bulunduğunu, pazarlık başlamadan hepsinin birer birer kaptanı görmeye geldiğini ve hepsinin de özel olarak kaptanı diğerlerine karşı uyardığını öğrendim. Ve bütün tüccarlara kaptan kendi memleketinde, şirin Bel-zoond'da yapılan şaraplar sunmuş ama hiçbir şekilde onları bu şarabı içmeye razı edememişti. Ama şimdi, pazarlık sona erip de gemiciler günün ilk öğününü yemek üzere oturduklarında, kaptan şarap fıçısıyla çıkageldi, fıçıyı özenle açtı ve hep birlikte cümbüş yaptılar. Kaptan çok mutluydu, çünkü yaptığı pazarlık sonucu adamlarının gözünde onur kazandığını biliyordu. Böyle-ce, gemiciler kendi memleketlerinin şarabını içtiler ve çok geçmeden akıllarına şirin Belzoond ve iki küçük komşu kent, Durl ve Duz düştü. Ama kaptan, benim için, değerli eşyaları arasında bir kenarda tuttuğu küçük bir şişeden küçük bir bardağa kıvamlı sarı bir şarap doldurdu. Bal gibi koyu ve tatlıydı ama özünde insanın ruhuna egemen olan güçlü, yakıcı bir kudret vardı. Kaptanın bana anlattığına göre, Hian Min dağlarındaki kulübelerinde yaşayan altı kişilik bir ailenin esrarına vakıf olduğu ince bir zanaatın ürünüydü bu şarap. Bana anlattığına göre, kaptan bir gün bu dağlarda bir ayının izini takip ediyormuş, birden bu aileden, aynı ayıyı avlamakta olan birine rastlamış; adam iki yanı uçurum olan dar bir yolun sonundaymış; tek mızrağını ayıya saplayan, ama ona öldürücü bir darbe indiremeyen adamın başka silahı da yokmuş. Ayı, yarasının verdiği rahatsızlık yüzünden adama doğru yavaş yavaş yürüyormuş, ama henüz çok yakında değilmiş. Ve kaptan ne yaptığını söylemedi ama, her yıl kar sertleşip de Hian Min dağlarında seyahat kolaylaşır kolaylaşmaz bu adam düz ovadaki pazara geliyor ve kaptan için Belzoond kapısınabir tas bu esrarlı eşsiz şaraptan bırakıyormuş.

Ben şarabımı yudumlar, kaptan anlatmaya devam ederken, çoktandır yapmayı planladığım yürekli ve soylu şeyleri anımsadım ve ruhum sanki güçlenerek tümYann'ın akıntısına egemen oldu. Sonra, uykuya dalmış olmalıyım. Yok eğer uyuyakalmadımsa, o sabah olanları tam ve ayrıntılı olarak anımsamıyorum demektir. Akşama doğru uyandım ve ertesi sabah

ayrılmadan önce Perdondaris'i görmek istedim; ama kaptanı uyandıramadığını için kıyıya yalnız başıma gittim. Perdondaris'in kudretli bir kent olduğuna hiç şüphe yoktu; etrafını sağlam ve yüksek bir duvar çeviriyordu; duvarın içinde askerlerin geçmesi için oyulmuş yollar ve duvar boyunca mazgallı siperler vardı; her milde on beş güçlü kule, insanların okuyabileceği yükseklikte asılmış bakır levhalar bulunuyordu; yeryüzünün bu bölümündeki bütün dillerde yazılmış levhalarda -her levha ayrı bir dilde- bir zamanlar Perdondaris'e saldıran bir ordunun başına gelenlerin öyküsü vardı. Sonra, Perdondaris'e girdim ve herkesin parlak ipek elbiseler giyinmiş olarak dans ettiklerini ve dans ederken de durmadan tambang çaldıklarını gördüm. Çünkü, ben uyurken şimşekli yıldırımlı korkunç bir fırtına kenti dehşet içinde bırakmış ve, dediklerine göre, ölüm alevleri Perdondaris üzerinde dans etmişti; şimdi, dediklerine göre, büyük, kara, çirkin uzak dağların ötesine çekilmiş, oradan parlak dişlerini göstererek hırlıyormuş ve fırtına tepelere ulaşıncaya kadar çarptığı dağları sanki bronzdan yapılmışlar gibi çın çın öttürmüş. Zaman zaman dansa ara verip, "Ey tanımadığımız Tanrı, fırtınayı gerisingeri dağların ardına gönderdiğin için sana hamt olsun" diyerek tanımadıkları Tanrıya dua ediyorlardı. Yoluma devam edip pazar yerine geldim ve orada kaldırıma uzanmış, yuzu ve avuç içleri gökyüzüne dönük olarak derin bir uykuya dalmış, güçlükle solumakta olan tüccarı gördüm; başucundaki köleler, yelpazelerle sinekleri kovalıyorlardı. Pazar yerinden sonra gümüş bir tapınağa ve ardından da akik bir saraya geldim; orada Perdondaris'in birçok harikası vardı; durup onları seyretmeliydim ama kentin dış duvarına gelmiş olduğumdan birdenbire duvardaki devasa fildişi kapıyı gördüm. Bir süre olduğum yerde durarak kapıyı hayranlıkla seyrettim, sonra biraz daha yaklaştım ve korkunç hakikati kavradım. Kapı, tek parçadan oyularak yapılmıştı.

Derhal kapıdan kaçıp gemiye döndüm; kaçarken, bu büyüklükte bir fildişinin söküldüğü ve belki de şu anda öteki dişini aramakta olan korkunç hayvanın ağır adım seslerini ardımda duyduğumu sandım. Yeniden gemiye döndüğümde kendimi daha güvende hissettim ve gördüğüm şeyden gemicilere söz etmedim.

Kaptanartık yavaş yavaş uyanıyordu. Şimdi Doğudan ve Kuzeyden gece bastırıyordu ve sadece Perdondaris'in sivri kulelerinin tepelerine gün ışığı düşüyordu. O zaman, kaptanın yanına gidip, sakin bir tavırla, gördüğüm

şeyden söz ettim. Kaptan, gemiciler duymasın diye alçak sesle, kapıyla ilgili sorular sordu; ona, bu şeyin uzaktan getirilemeyecek kadar ağır olduğunu anlattım ve kaptan bir yıl önce o şeyin orada olmadı-ğınıbiliyordu. Böyle bir şeyin insanların saldırısıyla öldürülemeyeceği ve kapının düşmüş bir diş, yakın bir yerde ve yakın bir zamanda düşmüş bir diş olduğu konusunda fikir birliğine vardık. Bu yüzden, kaptan derhal kaçmanın yerinde olacağına hükmetti ve emir verdi, gemicilerin bazıları yelkenlere koşarken, bazıları demir aldı ve mermerlerin en yüksek noktası üzerinden güneş ışığı çekilirken ünlü PerdOndaris kentinden ayrıldık. PerdOndaris'in üzerine çöken gece onu gözlerimizden sakladı ve PerdOndaris'i bir daha hiç görmedik; çünkü, sonradan duyduğuma göre, hızlı ve garip bir şey kuleleri, duvarları ve insanlarıyla PerdOndaris'i bir gün içinde yerle bir etmiş.

Ve Yann Nehri üzerinde gece koyulaştı; yıldızlarla silme doldu gökyüzü. Ve geceyle birlikte dümencinin şarkısı duyuldu. Dümenci duasını eder etmez yalnız gecesini şeneltmek için şarkı söylemeye başladı. Ama önce dümencilerin duasını okudu. Tropik gecelerde ahenkle okunan bu dua, anımsayabildiğim kadarıyla, şöyle bir şeydi: Duyacak olan tanrıya

Nerede denizci varsa, nehirde ya da denizde; ister karanlıkta yol alsınlar, ister fırtınada; ister canavarlar tarafından tehdit edilsinler, ister kayalar tarafından ya da düşmanları ister karada pusuya yatmış olsun, ister denizde peşlerine düşsün; her nerede dümen yekesi donar ya da dümenci kaskatı kesilirse; her nerede tayfa uyur ya da dümenci nöbet beklerse; bizi koru, bize yol göster ve bizi bildiğimiz topraklara, bildiğimiz evlerimize geri döndür.

Var olan bütün tanrılara.

Duyacak olan tanrıya.

Dümenci böylece duasını yaptıktan sonra, her yan sessizliğe gömüldü. Ve gemiciler geceyi geçirmek üzere yattılar. Sessizlik koyulaştı; sessizliği sadece pruvamıza çarpan Yann'ın çırpıntıları bozuyordu. Ara sıra bir deniz canavarı öksürdü. Sessizlik ve çırpıntılar; sonra yeniden çırpıntılar ve sessizlik.

Sonra, dümencinin üzerine yalnızlığın kahrı çöktü ve şarkı söylemeye başladı. Durl ve Duz’un piyasa şarkılarını okudu, Belzoond’un eski ejderha söylencelerini dile getirdi.

Söylediği şarkıların birçoğu, engin ve egzotik Yann’a kasabası Durl’un küçük ve önemsiz öykülerini anlatıyordu. Şarkılar kapkara cengelden yükselip ormanın üzerindeki berrak, serin havaya yayıldı ve Yann’a bakan büyük yıldız kuşakları Durl ve Duz’da olup bitenleri, bu iki kent arasındaki tarlalarda dolaşan çobanları, sürülerini, aşklarını ve yapmayı umut ettikleri küçük şeyleri öğrenmeye başladı. Postlara ve battaniyelere sarınmış, bu şarkıları dinleyerek ve geceleyin azametle yürüyen kapkara devlere benzeyen fantastik şekilli ağaçları seyrederek yatarken ansızın uyuyakaldım.

Uyandığımda sis Yann’dan çekiliyordu. Nehir şimdi şiddetle ve çalkantılı bir şekilde akıyordu, küçük dalgalar oluşmuştu. Yann uzaktan uzağa Glorm’un eski kayalık uçurumlarının kokusunu alıyor ve karlı dağlardan beslenen canlı, vahşi Irillion’la buluşacağını biliyordu. Bu yüzden, sıcak ve rayihalı cengelde üzerine çullanan uyuşukluğundan silkinip uyanmış, cengelin orkidelerini ve kelebeklerini unutmuş, çalkanarak, umutla ve güçlü akıyordu; çok geçmeden Glorm tepelerinin parıldayan karlı dorukları göründü. Artık gemiciler uyanıyorlardı. Kısa bir süre sonra hepimiz kahvaltımızı yaptık; yerini bir arkadaşına bırakan dümenci yatmaya gitti ve herkes en seçme kürklerini dümencinin üzerine serdi. Çok geçmemişti ki, karlıÖoruklardan dans ederek akan Irillion’un çıkardığı gürültüyü duyduk.

Sonra, Glorm tepelerinin uçurumlu yamaçlarından inen derin dere yatağını gördük, dere, hamleler yaparak akanYann’la buluştuğu ilerimizde düzleşiyordu. Artık, buhar tüten cengelden çıkmıştık, dağ havası soluyorduk; gemiciler ayağa kalkıp derin derin havayı içlerine çektiler ve üzerinde Durl’la Duz’un kurulu olduğu, aşağı tarafında Belzoond Ovası’nın uzandığı kendi, uzak Acroctia tepelerini düşündüler.

Glorm’un uçurumları arasında koyu gölgeler hüküm sürüyordu, ama koca koca kayalar tepemizde yamrı yumru aylar gibi parıldıyor ve kasveti dağıtıyordu. ilerledikçe, Irillion’un şarkısı ve karlı yamaçlardan dans ederek inerken çıkardığı ses gitgide daha güçlü duyulmaya başladı. Ve çok geçmeden pusla kaplı bembeyaz ırmağı gördük, zarif, küçük gökkuşakları

vardı üzerinde ve dağın doruğuna yakın yerlerde bir gökyüzü bahçesi oluşmuştu. Irmak, sonra, gri renkli engin Yann'la birleşerek denize doğru ilerliyordu. Nehir yatağı genişleyip dağların duldasından çıkarken bir beşik gibi sallanan gemimiz de gün ışığına çıktı.

Bütün bir sabah ve bütün bir öğleden sonra Pan-doovery bataklıklarını geçtik; Yann orada genişledi ve akışı yavaşladı; kaptan, bataklıkların verdiği uyuşukluğu yenmeleri için gemicilere çan çalmalarını emretti.

Sonunda, Pen-Kai ve Blut köylerini besleyen Irusia dağlarıyla papazların heyelanı asma ve darıyla kontrol altında tuttuğu dolambaçlı Mlo sokakları uzaktan göründü. Sonra, Tlun ovalarına gece çöktü ve Cappadarnia'nın ışıklarını gördük. Imaut ve Golzunda'nın yakınlarından geçerken Pathnitelerin davul çaldığını duyduk; sonra, dümenci dışında herkes uyudu. Ve Yann'ın iki yakasına serpilmiş köyler bütün gece dümencinin bilmedikleri bir dilde söylediği bilmedikleri kentlerle ilgili şarkıları dinlediler.

Şafaktan önce, nedenini anımsayamadığım bir mutsuzluk duygusuyla uyandım. Sonra, yapılan tahminlere göre, o gün akşama doğru Bar-Wull-Yann'agelmemiz gerektiğini anımsadım; o zaman kaptandan ve tayfasından ayrılacaktım. Değer verdiği şeyler arasında tuttuğu sarı şarabından bana verdiği için ve Acroctia dağlarıyla Hian Min arasında bulunan memleketi şirin Belzoond hakkında anlattığı öyküler nedeniyle adamı çok sevmiştim. Ve davranışları, akşamları yan yana durup ettikleri dualar ve birbirlerinin yabancı tanrılarına diş bilememeleri nedeniyle gemicileri sevmiştim. Durl ve Duz'dan söz ederkenki sevecen hallerini de sevmiştim; çünkü, insanların memleketlerini ve dağlarını sevmesi hoş bir şeydir.

Evlerine döndüklerinde onları kimlerin karşılayacağını ve bu karşılaşmanın nerede olacağını düşündüklerini de biliyordum; bazıları Yann'dan gelen yolların birleştiği Acroctia dağları arasındaki bir ovada, bazıları üç kentten birinin kapısında ve bazıları da evlerinde ocaklarının başında. Ve Perdondaris'in dışındayken hepimizi tehdit eden tehlikeyi, olayların ortaya koyduğu gibi, gerçek tehlikeyi düşündüm.

Bir de dümencinin soğuk ve yalnız gecede söylediği neşeli şarkıyı ve hayatımızı nasıl elinde tuttuğunu düşündüm. Ve ben bunu düşünürken

dümenci şarkı söylemeyi kesti; başımı kaldırdığımda gökyüzünün soluk bir ışıkla aydınlanmak-ta olduğunu gördüm; yalnız gece sona erdi; şafak ağardı ve gemiciler uyandı.

Ve çok geçmeden Yann'ın denize açıldığı noktada karaya doğru azametle ilerleyen Denizin akıntısını gördük; Yann büyük bir kıvraklıkla akıntının üzerine atıldı, bir süre mücadeleye tutuştular; sonra Yann ve beraberinde getirdiği her şey kuzeye püskürtüldü; gemiciler yelkenleri yükselttiler; rüzgârın daelverişli olmasıyla ilerlemeyi sürdürdük.

Ve Gondara'yı,.Narl'ı ve Haz'ı geçtik. Ve unutulmaz, kutsal Golnuz'u görüp, dua eden hacıların sesini duyduk.

Günortasındaki uykumuzdan uyandığımızda, Yann Nehri üzerindeki kentlerin sonuncusu olan Nen'e yaklaşıyorduk. Ve Nen civarında bir kez daha cengele girdik, ama büyük Mloon sıradağları her şeyin üzerindeydi ve kenti cengelin ötesinden seyrediyordu.

Burada demir attık; kaptanla ben karaya çıktık ve Nen'e gezginler gelmiş olduğunu gördük. Gezginler her yedi yılda bir Mloon sıradağlarının zirvelerindeki, kendi bildikleri bir geçitten geçerek daha ötelerdeki fantastik bir ülkeden gelen acayip, karanlık bir kabileydi. Nen halkı sokaklara dökülmüş hayretle kendi sokaklarını seyrediyordu. Çünkü gezgin kadınlar ve erkekler bütün yolları doldurmuşlardı ve her biri tuhaf tuhaf hareketler yapıyordu. Bazıları gözün izleyemeyeceği kadar hızla bükülüp, kıvrılarak çöl rüzgârından öğrendikleri şaşırtıcı danslar yapıyorlardı; daha başkaları, çölde, Gezginler'in geldiği o uzak çölde geceleyin kaybolduğunu ruhların kendilerine öğrettiği dehşet dolu, güzel, yanık ezgiler çalıyordu.

Çalgılarının hiçbiri Nen'de ya da Yann'ın herhangi bir bölgesinde bilinen çalgılardan değildi; boruların bazılarının yapıldığı boynuzların sahibi olan hayvanlar bile nehir boyunca görülen hayvanlardan değildi, çünkü boruların uçları kanca gibi kıvrıktı. Ve bilinen dillerin hiçbirine benzemeyen bir dilde gecenin esrarını ve karanlık bölgelere musallat olan sebepsiz korkuları yansıttığı düşünülen şarkılar okudular.

Nen'in bütün köpekleri onlardan fena halde çekinip uzak duruyordu. Ve Gezginler birbirlerine korkunç öyküler anlatıyordu; Nen'de hiç kimse

onların dillerini anlamıyordu, ama dinleyicilerin yüzlerinde beliren korkuyu ve öykü ilerledikçe bir şahinin yakaladığı küçük bir hayvanın gözlerinde beliren dehşet dolu bakışların aynısı dehşeti gözlerinin akında görebiliyorlardı. Sonra, ilk öyküyü anlatan kişi gülümseyerek susuyor, bir başkası öyküsünü anlatmaya başlıyor ve ilk öykü anlatan kişinin dudakları korkuyla titriyordu. Ve öldürücü bir yılan tesadüfen ortaya çıkacak olsa, Gezginler onu kardeşleriymiş gibi selamlıyor ve yılan da tekrar gözden kaybolmadan önce onların selamlarına karşılık veriyordu. Bir defasında, bu tropik yılanların en müthişi ve öldürücüsü olan dev lythra cengelden çıkıp Nen'in ana caddesinde arzı endam ettiğinde, Gez-ginler'den hiçbir ondan kaçmayıp, yılan sanki saygıdeğer biriymiş gibi yüksek sesle davullarını çalmaya devam ettiler ve yılan hiçbirini sokmadan aralarından geçip gitti.

Gezginler'in çocuklarıbile tuhaf şeyler yapıyordu; onlardan biri Nenli çocuklardan biriyle karşılaşacak olsa, iki çocuk ciddiyetle açılmış kocaman gözlerle sessizlik içinde birbirlerini süzüyor, sonra, Gezginler'in çocuğu yavaşça sarığından canlı bir balık veya yılan çıkarıyordu. Ve Nenli çocuklardan hiçbiri bu türden bir şey yapamıyordu.

Orada kalıp, Gezginler'in geceye dizdikleri, Mloon'un yüksek tepelerindeki kurtların yanıtladığı ağıtları dinlemeyi çok isterdim, ama kaptanın denizin karaya doğru ilerlemesinden yararlanarak Bar-Wul-Y ann'dan geri dönebilmesi için yeniden demir alma vakti gelmişti. Bu yüzden gidip gemiye bindik ve Yann aşağı yol almaya devam ettik. İkimiz de uzun sürecek bir ayrılığı düşünmekte olduğumuzdan kaptanla çok az konuştuk, bunun yerine batıya doğru yönelen güneşi seyrettik. Güneş kırmızı altın rengindey-di, ama hafif bir sis, cengelin üzerine bir örtü gibi çökmüştü; cengelin içindeki küçük yerleşimlerden yükselen dumanlar bu sise karışıyor ve ortaya çıkan pus batmak üzere olan güneşin ışınlarıyla ala boyanıyor, tayfaların gözlerinde bir kutsallık kazanıyordu. Bazen tek başına bir evden yükselen bir duman sütunu, yerleşimlerden yükselen dumanın üzerinde bir yüksekliğe çıkıyor ve güneş ışınları altında parıldıyordu. Şimdi, güneşin son ışınları neredeyse yatay bir konuma geldiğinden, görmeye geldiğim manzarayı gördük; nehrin her iki yakasuıda yükselen dağlardan iki pembe kayalık nehre doğru iniyordu; güneşin yatık ışınları altında parıl parıl parlayan, cilalanmış gibi pürüzsüz ve birer dağ yüksekliğindeki bu kocaman

mermer kütleler neredeyse birbirine kavuşuyor ve Yann aralarından aşağı dökülerek denizle buluşuyordu.

Burası Bar-Wul-Yann, yani Yann'ın Kapısı'ydı ve bu bariyerin aralığından, uzaklarda, parıldayan balıkçı kayıklarının üzerinde seyretmekte olduğum, tarifi olanaksız koyu lacivert denizi görüyordum.

Ve güneş batıp kısa süreli bir alacakaranlık çöktü; bu harikalar ülkesinde bile gözün gördüğü en hayranlık uyandırıcı şey olan pembe kayalıklar parıldamaya devam etmekle birlikte, Bar-

Wul-Yann'm ihtişamından eser kalmadı. Çok geçmeden alacakaranlık yerini karanlığa bıraktı, gökyüzü yıldızlarla doldu ve Bar-Wul-Yann'ın renkleri karanlığın içinde eridi. Ve bu uçurumların görüntüsü, benim için, bir ustanın çekip bıraktığı, insanların ürkek ruhlarını Cennete ya da Periler ülkesine gönderen bir keman yayı gibiydi.

Şimdi artık kıyıya demir atmış, daha öteye gitmiyorlardı, çünkü onlar deniz gemicileri değil, nehir gemicileriydiler; Yann'ı biliyorlardı ama ötesindeki akıntıları bilmiyorlardı.

Kaptanla ayrılma zamanımız gelmişti; o, uzaklardan Hian Min doruklarının göründüğü şirin Belzoond'una geri dönecekti, bense, batıya bakan pencerelerinden insan tarlaları görülen, doğuya bakan pencerelerinden, ötesinde Düşler Ülke-si'ne ait Fantezi Krallığı'nın uzandığı Myth bölgesine doğru sıradağlar halinde yükselen, tepesi karlı ve parıl parıl parlayan cin dağları görülen gizemli küçük kulübelerin bulunduğu ve bütün şairlerin bildiği şu puslu tarlalara dönmenin bir yolunu bulacaktım. Geçen yıllarla birlikte hayal-gücüm zayıflayacağı ve Düşler Ulkesi'ne daha az uğrayacağım için, bir daha karşılaşmayacağımızı bildiğimizden birbirimize uzun uzun baktık. El sıkıştık; el sıkışmanın kendi ülkesindeki bir selamlaşma şekli olmaması yüzünden kaptan bunu beceriksizce yaptı ve ruhumdan kendi tanrılarına özen göstermesini istedi; kendi küçük, alçakgönüllü tanrılarına, Belzoond'u kutsayan tanrılara.

Tarla

insan Londra'da baharların açtığını, kentlerde hep olduğu gibi erkenden yazın baş gösterdiğini, olgunlaştığını ve çürüdüğünü gördüğünde hâlâ Londra'daysa, çiçekli başını kaldıran kırların, yüksek yaylaların, tıpkı semavi bir koronun bir sarhoşu kumar-cehenneminden çağırdığı gibi, alacakaranlıktaki ısrarlı ve buyurgan çağrısını duyar günün birinde. Trafiğin gürültüsü ne kadar fazla olursa olsun bu sesi boğamaz, Londra'nın hiçbir tuzağı bu çağrının gücünü zayıflatamaz. Bu çağrıyı duyduğunda, kişinin yadına dağlar arasında akan pırıl pırıl bir deredeki renkli çak ıltaşlarının ebediyen yok olmuş parıltısı düşer ve Londra'nın kendisine sunabileceği her şey en ufak bir iz bırakmadan kişinin zihninden silinir gider.

Çağrı hem uzaklardan, hem uzun yıllar Ölesin-dendir, çünkü insanı çağıran tepeler bir zamanların tepeleri, sesleriyse, cinler padişahının hâlâ borazan çaldığı uzun yıllar öncesinin sesleridir. Akşamın çöküşünü büyük eğreltiotlarının altından gözetleyen yarı saydam perileriyle, çocukluğumun mora kesmiş alacakaranlık tepelerini görüyorum şimdi. Muhteşem doruklarında şu çekici konakları, müşteriyi kiracıya dönüştüren şu beyzadeler için son zamanlarda inşa edilmiş güzel konutları görmüyorum.

Tepeler çağırdığında, onlara bisiklet sürerek, yoldan giderdim. Trenle gidecek olursanız, tepelerin yavaş yavaş yaklaşmasını kaçırırsınız, Londra'yı bağışlanmış bir günah gibi ardınızda bırakamaz, tepelerle ilgili söylentilerin dolaştığı, yol üzerindeki küçük köylerden geçemez, ya da hâlâ aynılar mı diye merak ederek, sonunda, geniş eteklerine, ayaklarına gelemez ve sizi güleryüzle karşılayan o mübarek y:üzünü uzaktan göremezsiniz. Trende, birdenbire tepelerin önünüzde bir kavis çizdiğini ve orada hep öyle güneşin altında oturmakta olduğunu görürsünüz.

Ben bunu balta girmemiş tropik bir ormandan çıkılırken vahşi hayvanların seyrelmesi, kasvetin azalması ve dehşetin yavaş yavaş yok olması gibi düşlüyorum. Ama, insan Londra'nın dış mahallelerine doğru yaklaşıp da tepelerin o güzelim etkilerini daha yakından hissetmeye başladığında, evler çirkinleşiyor, sokakların pisliği artıyor, kasvet koyulaşıyor ve kırların hor gördüğü uygarlık hataları çırılçıplak ortaya çıkıyor. Çirkinliğin en ileri boyutlara ulaştığı, sefaletin koyulaştığı, kurucusunun, "Burada zirveye ulaştını. Şeytana şükürler olsun," dediğini insanın duyar gibi olduğu yerde sarı tuğladan bir köprü bulunmaktadır; peri ülkesine açılan telkâri bir geçitten

geçer gibi buradan geçilerek kırlara çıkılır. Sola ve sağa doğru, göz alabildiğine bu çirkin kent, kişinin önünde ise eski bir şarkı gibi kırlar uzanır.

Orada, düğünçiçekleriyle dolu bir tarla vardır. İçinden bir dere geçer ve dere boyunca sepet-çisöğütleri bulunur. Tepelere doğru uzun yolculuğuma başlamadan önce çoğu kez orada, derenin kıyısında dinlenirdim.

Orada, Londra’yı sokak sokak unutur, bazen bir demet düğünçiçeği toplardım tepelere göstermek !ç!n.

Buraya çok sık geldim. İlk seferinde, tarlanın güzelliği ve sükuneti dışında hiçbir şeyin farkına varmadım.

Ama ikinci gelişimde, tarlada uğursuz bir şeyler olduğunu düşündüm.

Sığ akıntının yanı başındaki düğünçiçekleriyle kaplı böyle bir yerde müthiş bir şeylerin geçmiş olması gerektiğini hissettim.

Orada çok fazla kalmadım; çünkü, Londra’da çok uzun süre yaşamış olmanın böyle hastalıklı düşlere yol açtığını düşünerek, elimden geldiğince çabuk, dağlara yollandım.

Kır havasını soluyarak dağlarda birkaç gün geçirdim ve Londra’ya dönmeden önce bu sakin yerde biraz keyfetmek için yeniden tarlaya gittim. Ama sepetçisöğütleri arasında hâlâ uğursuz bir şeyler vardı.

Tekrar oraya gidinceye kadar aradan bir yıl geçti. Londra’nın gölgesinden parlak güneşe çıktım; pırıl pırıl çimler ve düğünçiçekleri ışıkta yanıyor, küçük dere mutlulukla çağıldıyordu. Ama tarlaya adımımı atar atmaz eski huzursuzluğumu yeniden, hem de eskisinden beter, hissettim. Sanki, gölge orada korkunç bir gelecek düşlüyordu ve arada geçen bir yıl bu geleceği yakınlaştırmıştı.

Bisiklete binmenin insana iyi gelmediği ve insanın dinlenmeye kalkıştığı anda rahatsızlık hissettiği sonucuna vardım.

Kısa bir süre sonra, geceyi tarlada geçirmek için geri döndüm; derenin sessizlik içindeki çağıltısı beni kendine çekmişti. Ve orada, bir nedenle insan yaralanır da yola devam edemeyecek olursa, yıldızların altında bu tarlanın müthiş soğuk bir yer olacağı aklıma düştü.

Bu yörenin tarihini en ince ayrıntılarına kadar bilen birini tanıyordum; ona tarihte bu tarlada bir olay cereyan edip etmediğini sordum. Bu soruyu sorma maksadım konusunda beni sıkıştırdığında, buranın bana bir tören yapmaya çok uygun bir yer gibi göründüğünü söyledim. Ama burada kayda değer hiçbir olayın geçmediğini söyledi.

Demek ki gelecekteydi tarlanın uğursuzluğunun kaynağı.

Üç yıl boyunca tarlaya ara sıra ziyaretler yaptım ve her seferinde tarla daha açık olarak kötü şeylere delalet etti ve latif sepetçisöğütleri altındaki serin yeşil çimenler arasında dinlenmenin beni cezbettiği her seferinde huzursuzluğum daha da arttı. Bir seferinde, düşüncelerimden uzaklaşmak için, akıntının hızını ölçmek istedim, ama kendimi derenin kandan daha mı hızlı akmış olduğunu düşünürken buldum.

Buranın insanı delirtecek korkunç bir yer olduğunu hissettim; insan burada gaipten sesler duyardı.

En sonunda, tanıdığım bir ozana gittim, onu derin düşlerden uyandırdım ve tarlayla ilgili her şeyi önüne serdim. Bütün yıl Londra dışına çıkmamıştı; benimle birlikte gelip tarlaya bakmaya ve orada ne olup biteceğini bana anlatmaya söz verdi. Temmuzun son günleriydi gittiğimizde. Kaldırım, hava, evler ve pislik hep kavrulup kurumuştu yazın sıcağında; ağır aksak bir trafik sürüklenip duruyordu ve Uyku kanatlarını açıp Londra’dan havalanarak kırsal alanlarda dolaşmaya çıkmıştı.

Ozan tarlayı görünce çok keyiflendi; çiçekler dere boyunca öbek öbekti. Ozan neşeyle ağaçlığa daldı. Derenin kıyısında üzüntüyle duraladı. Bir iki defa yeisle aşağı yukarı baktı, sonra eğilip, başını sallayarak düğünçiçeklerine yakından baktı.

Uzunca bir süre sessizlik içinde bekledi; tüm huzursuzluğum ve gelecekle ilgili kötü kehanetlerim geri geldi.

Sonra sordum: “Ne çeşit bir tarla bu?”

Ozan üzüntüyle başını salladı.

“Burası bı r savaş alanı,” ded!.

Dilenciler

Kısa bir zaman önce, kafanıda çocuk ezgileri, eskinin aşk destanlarına hayıflanarak Pica-dilly’den aşağı yürüyordum.

Siyah redingotları ve siyah şapkalarıyla yürüyen dükkâncıları gördüğümde, çocuk edebiyatındaki bir dizeyi anımsadım: ‘‘Londra’nın tüccarları, kırmızılar giyerler.”

Sokaklar romantik olmaktan uzak ve kasvetliydiler. Onlar için hiçbir şey yapılamaz diye düşündüm — hiçbir şey. Sonra, düşüncelerim köpek havlamalarıyla kesildi. Sokaktaki her köpek -sadece küçükler değil, büyükler de dahil her türden köpek- havlıyor gibiydi. Hepsinin yüzü, Doğuya, yürüyüp gelmiş olduğum yola doğru dönüktü. O zaman, bakmak için geri döndüm ve Pica-dilly’de arabaların sıra sıra dizili durduğu yerde, evlerin karşısında, şu manzarayı gördüm.

Sokak aşağı, acayip pelerinlere bürünmüş, uzun boylu, iki büklüm insanlar geliyorlardı. Hepsi soluk benizli, siyah saçlıydı ve bazılarının çok tuhaf sakalları vardı. Sopalara dayanarak yavaş yavaş yürüyorlardı ve ellerini sadaka için uzatmışlardı.

Tüm dilenciler kente gelmişlerdi.

Onlara, üzerine Kastilya kuleleri oyulmuş bir altın verirdim ama, bende böyle bir para yoktu. insanın böyle bir parayı, bir taksiye (ne acayip, ne kötü uydurulmuş bir sözcük, herhalde uygunsuz bir yere geçişin parolası olmalı) verir gibi verebileceği türden insanlara benzemiyorlardı pek. Bazıları, kenarları geniş yeşil şeritli pembe pelerinler giyinmişti, yeşil şeritler bazılarında biraz daha dardı; bazılarının pelerini eski, soluk kırmızıydı; bazıları mor pelerinler giymişti; siyah pelerin giymiş kimse yoktu. Tanrıların ruhları isterken olabilecekleri kadar nazik dileniyorlardı.

Bir sokak fenerinin altında durdum; oraya doğru geldiler ve birisi fener direğine kardeş diye seslenerek şöyle dedi: “Ey fener direğikardeşim, ey karanlıklardaki kardeşim, geceleri yanı başına çok sayıda mahvolmuş insan sığındı mı? Uyuma, kardeşim, uyuma. Mahvolmuş çok insan vardı, ama onlar senin insanların değildi.” Tuhaftı: Sokak lambasının haşmetini ve lambanın akıntıyla sürüklenen insanları uzun zaman gözetlediğini düşünmemiştim. Ama bu pelerinli yabancıları fark etmemiş gibi görünmüyordu. Sonra birisi sokağa mırıl mırıl, “Yorgun, bezgin misin sokak?” dedi, “bir süre daha gidip gelecekler üstünde, sen katran ve tahta tuğla esvabını muhafaza et. Sabırlı ol, sokak. Çok sürmez zelzele olur.”

“Kimsiniz?” diye sordu insanlar, "‘ve nereden geliyorsunuz?”

“Kim yanıtlayabilir ki ne olduğumuzu,” diye yanıtladı dilenciler, “ya da nereden geldiğimizi.” Ve iç]erinden biri isten kararmış evlere dönerek, “Mübarek olun evler, çünkü insanlar içinizde düşler gördü,” dedi.

Daha önce hiç aklıma gelmemiş olan şeyi, sert bakışlı evlerin birbirlerine benzemediğini o zaman kavradım; çünkü, farklı düşleri barındırıyorlardı.

Ve bir başkası, Yeşil Park’m parmaklıklarının yanındaki ağaca dönerek, “Rahatına bak, ağaç, tarlalar geri dönecek,” dedi.

Ve bu arada, çirkin bir duman, romantizmi boğan ve kuşları karartan bir duman yükseldi. Bunu, diye düşündüm, ne överler ne de kutsarlar. Ve onu gördüklerinde, ellerini dumana doğru kaldırarak, “Dumana bak. O kadar uzun zaman karanlıkta yatan eski kömür-ormanları şimdi dans ediyor ve güneşe geri dönüyor. Yeryüzünü unutma, ey kardeşimiz, sana Güneşin neşesini diliyoruz,” dediler.

Yağmur yağmıştı ve kasvetli bir akıntı pis bir lağıma dökülüyordu. Süprüntü, murdar, unutulmuş yığınlardan çıkıyor, yolu üzerindeki sahipsiz kalmış şeyleri topluyor, insanların bilmediği iç karartıcı kanallara ya da güneşe gidiyordu. Kentin pis, güzelliğinin ölmüş ve romantizminin uçup gitmiş olduğunu yürekten söylememin nedeni, diğerlerinin yanı sıra asıl bu mülev-ves akıntıydı.

Dilenciler bu şeyi bile kutsadılar. Geniş yeşil şeritli mor bir pelerin giyen biri, “Kardeş, umudunu yitirme, çünkü eninde sonunda latif Denize ulaşacak, bata çıka yol alan koca koca gemilerle karşılaşacak ve altın renkli güneşi tanıyan adalarda mutluluğu tadacaksın,” dedi. Lağımı bile böylece kutsadılar ve içimde onlarla alay edecek gücü bulamadım.

Ve kara çirkin ceketleri, şekilsiz, kocaman, parlak şapkalarıyla yanlarına gidenleri bile kutsadılar dilenciler. Ve dilencilerden biri bu karanlık kentlilerden birine şöyle dedi: “Ey, gökyüzüne serpilmiş yıldızlar gibi bileğinde ve boynundaki beyaz lekelerle Gecenin ikizi. Tahmin edilemez arzuları nasıl korku verici bir tarzda karanlığınla gizliyorsun! Bu arzular sende, renklerle şenlenmeyen, mora ‘Hayır’, güzelim yeşile "Geçmiş’ diyen derin düşünceler. Senin, siyahla terbiye edilmesi gereken çılgın hayallerin ve böyle gizlenmesi gereken müthiş tasarıların var. Hayretler içindeki insanların gözlerini kamaştırmasın diye o kadar iyi gizlediğin peri duvarlarının ve meleklerin düşünü görür mü ruhun? Tanrı bile elması millerce derinine saklar balçığın.

""Senin mucizen sevinçle malûl değildir.

""Çok esrarlısın, çok.

""Şahane ol. Esrarla dol.”

Siyah redingotlu adam sessizce uzaklaştı. Ve mor dilenci konuşurken karanlık kentlinin belki de

Hindistan’la ilişkide bulunduğunu, yüreğinde tuhaf ve dilsiz tutkular olduğunu, dilsizliğinin temelini eski geleneklere dayanan vakûr bir ayinin oluşturduğunu, bu dilsizliğin hakkından bir gün sokaklardaki neşenin veya birinin söylediği bir şarkının geleceğini ve bu dükkâncı konuştuğunda dünyanın belki de yarık yarık yarılacağı-nı ve insanların dipsiz uçurumlara gözlerini dikeceğini anladım.

Sonra, henüz baharın gelmediği Yeşil Parka dönüp ellerini uzatan dilenciler donmuş çimenlere ve henüz tomurcuklanmamış ağaçlara bakarak hep bir ağızdan şarkı söyleyip nergisleri müjdelediler.

Sokak aşağı gelen bir otobüs, hâlâ kudurmuşça-sına havlayan köpekleri eziyordu az kalsın. Var gücüyle korna çalıyordu.

Ve tüm görüntü yok oldu.

Bureau de Change de Maux

KİŞİLER

Monsieur Le Patron Jerry Monsieur Salignac • Fachet Jallique Madame Brell Madame Blanc Goitreau Volet Madame Guigeot

Monsieur Salignac'ın güçlü, hükmeden bir sesi vardır ve Monsieur Le Patron ne zaman Monsieur Salignac'ın yaptığı işlerden söz edecek olsa sesinde korkuyla karışık bir saygı sezilir.

Sahne: *Paris, herkesin İngilizce konuştuğu akşamlardan biri.*

Çok köhne, karanlık bir dükkân.

Kapı sertçe çalınmaktadır.

Monsieur Le PATRON: He, he. İşte biri daha. *Kapıya doğru paytak paytak yürüyen ağır adımlarının sesi ve hırıltılı solukları duyulur. Sonra da kol demiri çekilir.*

Jerry *girer.*

JERRY: Ne tuhaf bir dükkân burası.

LE PATRON: HIÇ DE DEĞIL, MONSIEUR.

JERRY: Acayip demek daha doğru olurdu.

LE PATRON: HA.

JERRY: Peki, bu da ne demek oluyor?

Le PATRON: Ne, ne demek oluyor, monsieur? JERRY: Hiçbir yere çıkmayan bu ışıksız sokak. Buraya en uygun sözcük, kasvet olur. Ya şu, kapının etrafındaki koca koca kirişler. Sonra şu takındığınız hava, ne demek istediğimi anlıyorsunuz ya. Hem sonra şu sizin dükkânınız, niye sokaktan daha karanlık? Bütün şu koyu renkli keresteler, karanlık köşeler. lansan, silmeleri yılların mı, örümcek ağlarının mı gözlerden gizlediğini söyleyemez. Ve sanırım şu içerdeki odada, uzun masanın etrafında oturmuş bekleyen insanlar var, ama öyle karanlık ki, göz gözü görmüyor. Tüm bunlar ne demek oluyor?

Le PATRON: Biraz daha ilerleyin, monsieur.

Adım sesleri.

JERRY: İşte iyice içeri girdim. Eğer beni istemiyor olsaydınız ne böyle tuhaf, köhne bir dükkânınız ne de böyle bir kapınız olurdu. insan içeri girip, ne var ne yok diye bakmadan edemiyor. Merak işte, biliyorsunuz ya.

Le PATRON: Elbette, monsieur. Ama sizi gördüğüme çok memnun oldum.

JERRY: Ah, çok teşekkür ederim. Sizde olmaması gereken başka bir şey daha var. İnsanın daha önce hiç tatmadığı tuhaf sert şaraptan. Demek istiyorum ki, kaldığım handa öyle bir şarap yok. Garsona, "Bana kaliteli bir şarap getir," dedim. Bana kırmızı Bordo şarabı olduğunu sandığım bir şarap getirdi. Peki, kırmızı Bordo şarabı mıydı? Ne gezer, monsieur. Tatlı, ağır ve anlatamayacağım kadar tuhaf bir şaraptı. Sadece iki bardak içtim, sonra biraz sakinleşmek ve Paris'i görmek için dışarı çıktım ama yolumu yitirdim. Böylece buraya geldim; bu, biraz da şarabın yüzünden. Le PATRON: Ama monsieur, ben sizi gördüğüme çok sevindim.

JERRY: Çok teşekkür ederim. Dükkânınızla ilgili olarak konuşurken bir şey daha söylersem, umarım kusuruma bakmazsınız. Siz de çok uğursuz görünüyorsunuz. Şimdi size bakıyorum da, daha iyi bir ifade bulamıyorum.

Le PATRON: Kesinlikle, monsieur.

JERRY: O zaman şunu öğrenmek istiyorum: Siz burada ne satıyorsunuz?

LE PATRON: BIR ŞEY SATMIYORUZ, MONSIEUR. BIZ DEĞIŞTOKUŞ YAPIYORUZ.

JERRY: Peki, ne tür mallar değiştokuş ediyorsunuz?

LE PATRON: BIZ BURADA MAL DEĞIŞTOKUŞ ETMIYORUZ, MONS!EUR.

JERRY: Mal değiştokuş etmiyorsanız, ne değişto-kuş ediyorsunuz?

LE PATRON: MONSIEUR ÇOK ANLAYIŞLI DEĞIL VE MONSIEUR DÜKKÂNIN TABELASINI DA GÖRMEMIŞ.

JERRY: Anlayışlı değil miyim? Peki, mal değilse ne değiştokuş ediyorsunuz?

LE PATRON: MAL DEĞIL. PEKI ÖYLEYSE NE?

JERRY: Ne demek istiyorsunuz? Ne? Herhalde, şey demek istemiyorsunuz ...

LE PATRON: DERT, MONSIEUR. BURASI BUREAU DE CHANGE DE MAUX'DUR.

JERRY: Change de Maux!

LE PATRON: TABELADA YAZIYOR.

JERRY: Demek, demek, değiştokuş ettiğiniz şey bu?

LE PATRON: KESINLIKLE, MONSIEUR.

JERRY: Bunun çok şaşırtıcı bir şey olduğunu söylemeliyim, öyleyse.

LE PATRON: AMA NE KADAR YERINDE, DEĞIL MI? JERRY: YERINDE MI?

LE PATRON: DERTLERINIZI DEĞIŞTOKUŞ ETMEK. JERRY: BENIM BU KONUDA HIÇBIR FIKRIM YOK. YANI, ONLARDAN BIRI BENIMLE HERHANGI BIR ŞEYI DEĞIŞ-TOKUŞ EDEBILIRLER MI DEMEK ISTIYORSUNUZ?

LE PATRON: HERHANGI BIR DERDI, MONSIEUR. JERRY: BÖYLE BIR ŞEY YAPACAĞIMI PEK SANMIYORUM. SIZE NEDENINI DE SÖYLEYEYIM. BÖYLESI ŞEYLER

hiç de insanın düşündüğü gibi gitmez. Kendim hiç böyle bir şey yapmadım, ama bu tür pazarlıklar konusunda bazı şeyler okudum ve her zaman sizin en iyi tarafınızı alıyorlar gibi geldi bana. Le PATRON: Kimler, monsieur?

JERRY: Kimler mi? Size butür bir iş yapma gücünü kim verdiyse onlar. Hem, sonra siz kimsiniz? Le PATRON: Ah, monsieur.

JERRY: Evet, bilmek istiyorum.

LE PATRON: Belki monsieur küçük bir iş çevirmek ister, önemsiz bir derde karşılık sadece... JERRY: Sadece ne için?

Le PATRON: Yirmi frankımı hak edebilmem için. JERRY: Yirmi frank mı?

Le PATRON: Bunun için bir değiştokuş yapma yetkisiyle, monsieur'yü müşterilerim arasına kaydetmeliyim.

JERRY: Yirmi frank umurumda değil. Benim cebimde daha fazlası var. Sizde uygun bir şey varsa, size neyi değiştokuş edeceğimi söyleyeyim. Ben banka müdürümle olan ilişkilerimi değiştirmek istiyorum. Bu ilişkiler zararlı değil, ama dostça da değil. Banka müdürüne hesabımdaki paradan daha fazlasını çekmek istediğimi yazıyorum, o da her zaman isteğimi kabul ediyor; ama hemen değil. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz değil mi? İşte bunu değiştokuş edeceğim. MONSIEUR SALIGNAC *(Masadan):* Monsieur. Bu kartlar yağlı.

Le PATRON: Çok çok özür dilerim, Monsieur Sa-lignac, ama elimde başkası yok. Ayrıca, beş saatten beri onlarla oynuyorsunuz. Onları size verdiğimde bu kadar kötü değillerdi.

MONSIEUR SALIGNAC: Yağlılar. Ama onlarla ilgili bir şey söyleyeceğim: Her zaman çıkıyor. Onlarla oynadığım her sabır oyunu çıktı. Bu iyiye alamet, monsieur: Bu gece iş yapacağız. Bundan eminim. Le PATRON: Umarım, öyle olur, monsieur. MONSİEUR SALIGNAC: Bundan eminim.

JERRY: Belki o ilgi gösterir...

Le PATRON: Hayır, hayır. O, sizin ilgileneceğiniz türde işler yapmaz, monsieur.

JERRY: Yapmaz mı? Oyle olsun bakalım.

Le PATRON: Hayır, hayır.

JERRY: Peki, ne tür işler yapar.

Le PATRON: Çok büyük işler, monsieur.

JERRY: Yine de benim teklifimi ona iletebilirsiniz. Bunun bir zararı yok ki. istemezse kabul etmez, o kadar.

Le PATRON: Monsieur. yapamam. Bu, onu gücendirir.

JERRY: Demek böyle biri, ha?

LEPATRON: Sizin teklifinizi ona sunamam, monsieur.

JERRY: Peki, *onun* değiştokuş yapmak istediği şey nedir?

Le PATRON: O, çok büyük iş yapıyor.

JERRY: Belki, benim yaptığım türden iş yapan birisini bulabilirsiniz.

Le PATRON: Elbette, monsieur. Bütün akşam gelirler.

JERRY: Masada oturan şu kadına ne dersiniz? Le PATRON: Pek uygun değil, monsieur. Ama çok geçmeden birisi gelir.

SALIGNAC: Gene çıktı! Ama, yağlılar.

Kapının çalındığı duyulur. Kol demiri yeniden çekilir ve kapı açılır.

MONSIEUR FaCHET *girer.*

FACHET: Ah, monsieur, monsieur! Mümkünse, benim için hemen değiştokuş yapınız. Pek fazla bir şey yapılamaz gibi görünen on dakika, acı

çeken biri için çok uzun bir süre. Saniyeleri bile sayıyorum. Çabuk olun, monsieur, mümkünse. Le PATRON: Peki, malınız nedir, monsieur? FACHET: On saatlik acı. Tüm dişçiler kapalı, siz açıksınız. Bu yüzden buraya geldim.

Le PATRON: Diş ağrısı mı, monsieur?

FACHET: Küçümsemeyin. Dişçiler açılıncaya kadar çekilecek on saatlik bir acı. Bir diş kökünde apse var.

Le PATRON: Çok ıstırap verebilir.

FACHET: Etkisi her an artan bir kuvvet. Mahpus bir kuvvet, çene kemiği içinde kendine yol açıyor. Ve her adımda acı veriyor. Sürekli bir sancı. SALIGNAC: He, he, he, he.

FACHET: Gülmeniz gerekmez, monsieur. Bir acıya gülmeniz gerekmez. Belki, benimle değiştokuş yapmak istersiniz. O zaman bilmeniz gerekir. LEPATRON: Hayır, hayır, monsieur. O, sizin yaptığınız türden işler yapmaz. Biraz bekleyin. Çok geçmeden birisi gelir.

FACHET: Dişi ağrıyan birine bekle demek kolay. Ama, belki siz, monsieur, belki siz benimle değiş-tokuş yaparsınız.

JERRY: isteğinizi yerine getiremediğim için özür dilerim, ama burası o kadar tuhaf bir dükkân ki, etrafa bakmak istiyorum. Bu gece canım diş ağrısı çekmek istemiyor. Ömrümde bu kadar garip bir dükkân görmedim. Etrafa bakmak istiyorum. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz değil mi?

FACHET: Kesinlikle, monsieur. O zaman, belki şu bayan.

Le PATRON: Sizin yaptığınız türden iş yapmaz. Azıcık sabredin.

FACHET: Korkunç bir şey, beklemek.

Le PATRON: Bu arada, monsieur, beklemenin verdiği sıkıntıyı hafifletmek için...

FACHET: Ah, elbette. Affınızı dilerim, monsieur. Duyduğum acı beni unutkan yaptı. Yirmi frank, değil mi?

LE PATRON: YIRMI FRANK, MONSIEUR... BINLERCE TEŞEKKÜR, MONSIEUR VE IŞTE, SIZE BIR PAZARLIK HAKKI KAZANDIRAN MAKBUZUNUZ. MONSIEUR, ŞU MASADA OTURUP BEKLER MI?

F ACHET *odayı baştan ba§a kat edip, açık kapıdan geçerek masada kendine bir yer bulup oturur.*

JERRY: İşte bu da benim yirmi frankım. Banka müdürümle ilgili küçük sorunumu iyi anladınız mı? Hemen yardıma yanaşmıyor; kötü davranıyor; hepsi bu. Bunu değiştirmek istiyorum.

LE PATRON: MERAK ETMEYIN, MONSIEUR.

JERRY: Ah, makbuzum. Teşekkür ederim.

LE PATRON: SIZE BIR PAZARLIK YAPMA HAKKI VERIYOR, MONSIEUR.

JERRY: Anlaşıldı.

LE PATRON: SIZE UYAN BIR MALI OLAN BIRISI ÇOK GEÇMEDEN GELIR. BU GECE OLMAZSA, YARIN.

JERRY: Yarın Ingiltere'ye geri dönüyorum.

LE PATRON: BU KADAR YAKINDA MI?

JERRY: Paris'i gezip görmüş bulunuyorum. Görmediğim bir tek şey kaldı. Yarın sabah saatyedi-de onu göreceğim. Giyotinibugüne kadar hiç görmedim. Ingiltere'de bizim giyotinimiz yok.

LE PATRON: AH, EVET, YARIN SIRA JACQUES GUI-GEOT'DA. BIR MÜCEVHERI OLAN DEĞERSIZ BIR ADAM. JERRY: BIR MÜCEVHER MI?

LE PATRON: KARISI.

JERRY: Çok mu iyi?

Le PATRON: Kocasına tapıyor.

JERRY: Tanrım! Bu, insanın aklını başına getirir.

Kapı çalınır.

Le PATRON: Müşterilerimden biri. *(Kapıya gidip, kol demirini çeker.)*

JALLIQUE *girer.*

JALLIQUE: Selam, ihtiyar kurt. Sizinle biraz iş yapmayı düşündüm. Zamanı artık.

Le PATRON: Elbette. Peki, malınız nedir? JALLIQUE: Cehalet. Koyu cehalet. Bir sınavı veremiyorum. Hayatta geçemedim. Ben bir tıp öğrencisiyim ve sınavı veremezsem bana ne olacağını düşünmeye bile dayanamıyorum. Bu yüzden de hiç düşünmüyorum. Düşünmediğiniz zaman hayat oldukça hoş.

Le PATRON: Haklısınız, Monsieur.

JALLIQUE: Ama dün gece bu konuda düşünmeye başladım. Cehennemi bir geceydi. Bir şekilde para kazanmalıyım, anlıyorsunuz ya. Bu yüzden buraya geldim.

Le PATRON: Demek cehaletinizi değiştokuş etmek istiyorsunuz, monsieur.

JALLIQUE: Kopkoyu bir cehalet. Bana öğretilen bütün konularda tam bir cehalet. Herhangi bir şey bilen biriyle bir değiştokuş ayarlayabilirsen, ahbap, birkaç olumsuzluğa katlanabilirim. Anlıyorsunuz değil mi?

Le PATRON: Elbette, monsieur.

JALLIQUE: Ha)' at bugüne kadar hoş bir oyundu. Ama insanın yiyeceği olmalı.

Le PATRON: Tabii, monsieur.

JALLIQUE: Ve yiyecek almak için de, anlıyorsunuz ya, paraya ihtiyacınız var.

Le PATRON: Öyle, monsieur.

JALLIQUE: Ve para kazanmak için, bir şeyler bilmelisiniz. O zaman bir bakıyorsunuz, buradasınız. Anlıyor musunuz?

Le PATRON: Monsieur, lütfedip bitişik odada bekler miydi? Bakalım, ne yapabiliriz.

JALLIQUE *içerideki odaya geçer.*

Lütfen, kendinize bir yer bulun, monsieur. JALLIQUE: Selam, monsieur. Iskambil mi oynuyorsunuz?

SALIGNAC: Sabırlı olun, monsieur.

JALLIQUE: Küçük bir iş çevirmenin sizce sakıncası var mı?

SALIGNAC: Sanmıyorum, monsieur.

JALLIQUE: Ah, siz bilirsiniz, fakat. ..

SALIGNAC: Bir dakika, monsieur; affınızı istirham ediyorum.

JALLIQUE: Ah, özür dilerim.

SALIGNAC: Çıkıyor.

Le PATRON: Gene mi, monsieur?

SALIGNAC: Gene. Iş yapmalıyız.

Le PATRON *(Ellerini ovuşturur):* Oh, oh. JALLIQUE: Ya siz, madame?

Madame Blanc: Hayır.

JALLIQUE: Pekâlâ.

Kapı çalınır.

JERRY: İşte biri daha.

Le PATRON: Benim çok sayıda müşterim vardır, mons!eur.

JERRY: Öyle gözüküyor.

Le PATRON: *kol demirini çeker.*

Madame Brell *girer.*

MADAME BrELL: Monsieur, monsieur. Daha fazla dayanamayacağım, bu yüzden size geldim. Hiç zamanım, yiyeceğim ve param yok. Bu şeylerden birinin ortaya çıkmasıyla yok olması bir oluyor.

Uç dakika kendime ayırsam diyorum, al sana yamanacak üç çorap; yiyecek, anında yenip bitiyor, para desen, hemen harcanıyor. Deliliğin eşiğine geldim, monsieur, hâlâ açlığın pusuda olduğunu görüyorum ve çocuklarım paçavralar içinde. Monsieur, bu inanılmaz.

Le PATRON: Lütfen sakinleşin, madame. Benden istediğiniz nedir?

MADAME BrELL: Sakinleşin! Monsieur, benim yıllar yılı her gün yüz yüze kaldığım şeyi sakin karşıladığınızı görebiliyorum. Dokuz çocuk, monsieur ve haftada doksan frank kazanan bir koca. Doksan frank, kadın açlıktan ölsebile, bir adamla dokuz çocuğu giydirip besler mi? Size bunu soruyorum, monsieur. Sakinleş! Sakinleşmek, koskoca gün boyu bana birkaç boş dakika sağlar mı? Sakinleşmek, beni besler mi? Bana giysi parası verir mi?

Le PATRON: Amamadame, size benden ne istediğinizi sordum.

MADAME BrELL: Değiştokuş yapmak! Değiştokuş yapmak! Tanrım, anlamıyor musunuz bunu? Hepsi gencecik, hepsi açlıktan ölmekte olan, hepsi paçavralar içerisinde dokuz çocuğu herhangi bir başka dertle değiştokuş etmek. Kendime ait en azından bir saate sahip olmak. Kendime alıkoyacağım ve yarın harcayabileceğim bir franka, eğer yersem bir

çocuğumun açlıktan öleceğinden korkmadan yiyebileceğim birkaç kırıntıya sahip olmak. Değiştokuş yapmak, monsieur, değiştokuş yapmak. Duymuyor musunuz, yoksa daha yüksek sesle mi bağırayım?

- Le PATRO:V: Sizi çok iyi duyuyorum, madame ve bu i

LE PATRO:V: SIZI ÇOK IYI DUYUYORUM, MADAME VE BU IŞI DERHAL LIALLEDEBI]IRIZ.

MADAME BRELL: SAHIDEN MI? PEKI, BU KADAR BÜ-YIIK BIR DERTLE KIM DEĞIŞTOKUŞ YAPACAK? BU KADAR APTAL BIRININ TIMARHANEDE OLMASI GEREKIR, BURADA NE GEZER.

LE PATRON: AMA HANIMEFENDI ORADA, MADAME. MADAME BRELL: ŞURADAKI MI? MADAME, DUYDUNUZ MU?

MADAME BLANC: Elbette, madame, hepimiz duyduk.

MADAME BRELL: PEKI, BENIMLE DEĞIŞTOKUŞ YAPIYOR MUSUNUZ?

MADAME BLANC: Elbette, madame.

MADAME Brell (*huşu içinde fısıldar):* Değişto-kuş yapıyorsunuz! Peki ne için?

MADAME BLANC *(sakin bir tavırla):* Benim hiç çocuğum yok.

JERRY: Dediğim gibi, monsieur, burası çok acayip bir dükkân.

Kapının çalındığı duyulur.

Le PATRON: Şimdi, mesdames, lütfen şurayı imzalayarak onaylayınız. *(Kapıyagidip sürgüsünü çeker.)*

JALLIQLE *(bitişik odadan seslenerek):* Ben diyorum ki, ahbap, benimle değiştokuş yapmayacaklar.

LE PATRON: AMA, SABIRLI OLUN, MONSIEUR, BENIM ÇOK SAYIDA MÜŞLERIM VAR.

GOITREAU *girer.*

GOITREAU: Merabayın, monsieur; sonunda buraya geldim. Dükkânınızdan söz edildiğini o kadar sık duydum ki, sonunda buradayım işle. Başka yol göremiyorum.

Le PATRON: İçeri girsenize, monsieur. GOJTREAU: Değiştokuş yapıyor musunuz?

Le PATRON: Elbette, monsieur.

GOITREAU: Şey, size bir şey sunmak istiyorum. Le PATRON: Peki, malınız nedir, monsieur? GOTTREAU: Hazreti Süleyman'ınkiyle aynı. Süleyman, her şeyin boş bir kibir olduğunu söylerdi. İnsan bir kez bunu görmeyegörsün; sadece okumakla kalmayıp, iyi dinleyin, Pazarları okunduğunu duyacak olsa, bu dünyada artık ona yapacak ne kalır? Ah, bu dünya bir zamanlar aydınlık bir dünyaydı; bense inceledim, her şeyi inceledim ve sanki bir kötülük varmışçasına yoluma çıkan bütün gizemlerin perdesini araladım. Şimdi her şey apaçık ortada. Her şey boş. Çok ilerisini gördüm. Her şeyin sonunu gördüm. Bazı şeyler benim için gizemini korumalıydı. Sizin deyiminizle benim malım, monsieur, akıldır ve bana bir iyilikte bulunarak, benimle değişto-kuş yapacak bir enayi bulmanızı istiyorum.

Le PATRON: Olur, monsieur.

GOITREAU: Belki siz, efendim, içimin acılığı nedeniyle sarf ettiğim enayi lafı için kusura bakmazsanız, akıl karşılığında bir şeyi benimle değişto-kuş eder misiniz?

JERRY: Elbette, bu benim için büyük bir şans. GoiTKEAU: Akıllılık için, monsieur, Paris'in okumuş takımının yarısından belge verebilirim. JERRY: Bunun benim için büyük bir şans olduğunu biliyorum, ama büyük bir değiştokuştan kaçınıyorum. Küçücük bir şey, bilirsiniz işte. Sadece banka müdürümle olan ilişkilerim. GOITREAU: Eğer siz, monsieur, ...

Le PATRON: Hayır, hayır, monsieur. Bitişik odada bir beyefendi var. Şu açık pencerenin yanında. Hayır, hayır o değil. Şu neşeli beyefendi. Ben müşterilerimi bilirim. O, tam size göre. GOITREAU: Ah, teşekkür ederim. *(Öteki odaya doğru yürür.)*

Le PATRON: Ve monsieur kusuruma bakmazsa. GOITREAU: Evet?

LE PATRON: Ucret, monsieur. Onay ücreti. GOITREAU: Ah, evet. Ne kadardı?

LE PATRON: YIRMI FRANK, MONSIEUR.

GOITREAU: İşte, buyrun.

LE PATRON: BINLERCE TEŞEKKÜR, MONSIEUR. ONUN TAM SIZE GÖRE OLDUĞUNU GÖRECEKSINIZ.

JALLIQUE: Ne? Benim için birini mi buldunuz, ahbap?

LE PATRON: ELBETTE, MONSIEUR. BUNDAN BÖYLE BÜTÜN SINAVLARINIZ BIR AŞK MEKTUBU YAZMAK KADAR KOLAY OLACAK.

JALLIQUE: Aşk mektubu yazmayı da hiç kolay bulmadım ya, neyse, biz işimize bakalım. GOITREAU: İyi akşamlar, monsieur.

JALLIQUE: Merhaba.

LEPATRON: Makbuzunuz, madame ve onay belgeniz. Yirmi frankınız var mı?

MADAME BLANC: Hayır, bunu ben öderim.

tki BAYAN giderler.

MADAME BrELL: ARTIK KENDIME AYIRDIĞIM BIRKAÇ SAATIM OLACAK.

MADAME Blanc *(memnun bir tavırla):* Oh. *Çıkarlar.*

LE PATRON: MEMNUN KALDINIZ MI, MESSIEURS? JALLIQUE: PEK BIR MEMNUN OLDUM, AHBAP. GOITREAU: EVET, MEMNUN OLDUM.

LE PATRON: O ZAMAN, MESSIEURS, ŞURAYI IMZALAYARAK ONAYLARINI VERECEK OLURLARSA, DEĞIŞTOKUŞ GERÇEKLEŞMIŞ OLACAK.

GOITREAU: Hemen mi?

LEPATRON: Evet; dışarıdan karışacak hiçbir şey olmadığına göre, hemen.

JALLIQUE: Çok heyecanlandım. *(imzalarlar.)* Tanrım! Sanırım, oldu bile.

Le PATRON: Elbette, monsieur.

JALLIQUE: Ben diyorum ki, her şey eskiden olduğu kadar güzel görünmüyor. Umarım bir aptallık yapmamışımdır. inşallah başkaları da yapmamıştır. Ama bu bir teselli sebebi değil. Hoşçakalın. GOITREAU: Ahbap, beni çok mutlu ettiniz. Sizin yerinizden söz edildiğini oldukça sık duymuştum ve buraya gelmiş olduğuma çok memnun oldum. Çünkü dünya yeşil ve bahçeleri Gülün kokusuyla dopdoludur.

Otuz yıldır bu şarkıyı söylememiştim.

Çünkü dünya yeşil ... Nasıldı gerisi?

Çünkü dünya yeşil ve bahçeleri He-he-he.

FACHET: Monsieur, monsieur, benim diş ağrımı unuttunuz.

Le PATRON: Ama sabırlı olun, monsieur, müşterilerime zaman tanıyın.

FACHET: Sabırlı ol demesi kolay!

SALIGNAC: He, he, he. Kartlar gene çıkıyor. JERRY: Iyi iş yapacaksınız, monsieur.

Le PATRON: Elbette. Insan bir şeyler satarsa, dükkânından binlerce insan geçer, yüzlercesi malları beğenir, belki bir tanesi mal satın alır... Bu doğaldır. Asanlarda onlardan yeterince vardır. Bir vazo ne kadar güzel olursa olsun, bir masa üzerindeki boşluk "vazo, vazo’ diye bağırmaz. insanlar genellikle evlerinden memnundurlar ve ona bir şey ilave etmek istemezler. Ama, derde gelince, bu çok farklı bir şeydir. JERRY: Ama, karşılık olarak bir başka dert almaları gerekiyor. Bu onları biraz durdurmaz mı? Le PATRON: Asla, monsieur. insanlara kendi dertleri her zaman eşsiz görünür; böylece benim işim de gelişip durur.

JERRY: Evet, sanırım, öyle oluyordur.

Le PATRON: Hayranlık uyandıracak tarzda, mon-sieur.

Kapı çalınır.

JERRY: Al sana biri daha.

Le PATRON *kapının sürgüsünü çeker.*

VOLET *girer.*

Le PATRON: Girin, monsieur, içeri girin.

VOLET *yavaşça girer.*

VOLET: Çok küçük bir şey istiyorum, monsieur; sadece geceleri rahat uyumak istiyorum. Önemli bir şeyle değiştokuş yapamam.

Le PATRON: Anlaşıldı, monsieur. Peki, malınız ne?

VOLET: Bir korkumvar, monsieur, ondan kurtulup, rahat uyumak istiyorum. Vergi hesabımı verirken biraz dikkatsizlik ellim; şimdi de polisten korkuyorum; beni takip etmelerinden korkuyorum. Bu korkuyu değiştokuş edip, geceleri rahat uyumak istiyorum.

FACHET: Monsieur, monsieur, bana yardım edemez misiniz?

Le PATRON: Kesinlikle, monsieur. Burada tam size göre biri var.

FACHET: Tanrı sizden razı olsun, monsieur, Tanrı sizden razı olsun.

LE PATRON: Hım!

FACHET: Ne demek istediğimi anlıyorsunuz ya. Le PATRON: Kesinlikle, monsieur. Monsieur, şu pencerenin önünde gördüğünüz, yüzühafifçe şişmiş beyefendinin yanına gidecek olursanız, sanırım, o sizin korkunuzla değiştokuş yapacaktır. VOLET: Teşekkürler, monsieur, teşekkürler. Ama ne karşılığında? Neyi değiştokuş edecek?

Le PATRON: Bir şey karşılığında değil. Küçük bir diş ağrısı karşılığında. Herhangi bir dişçi, yarın iyileştirebilir.

FACHET: Bir şey deği], monsieur! Bir gecelik acı karşılığında, sadece bir gecelik acı.

VOLET: iyi akşamlar, monsieur. Sizinle değiştokuş yapmaktan memnun olacağım. Yalnjz, çabuk olun, lütfen. (Le PATRON'a) Belgeler, monsieur. Teşekkürler. (FACIIET'ye) Benim belgelerim burada. (Masaya doğru yürür.) Bu da ne?!! Le PATRON: Sadece rüzgâr, monsieur. Benim eski kapıdan geliyor.

VOLET: Pekâlâ, Hadi, imzalayın, monsieur. Ben, şurayı imzalıyorum. Alili.

FACHET: Şimdiden mi?

VOLET: Evet. Ama önemli değil.

On odaya yürürler.

Iyi akşamlar, monsieur. Artık rahat bir uyku çekerim.

FACHET: Dişiniz ağrırken mi?

VOLET: Dert değil, çok geçmeden alışırım. Ahh! *Çıkar.*

FACHET: Iyi akşamlar, monsieur. Ve teşekkürler. Bağışlayın ama, ben dışarı çıkmadan önce, sokak temiz mi diye bir göz atmak lütfunda bulunur muydunuz?

Le PATRON: Temiz mi dediniz, monsieur? FACHET: Polis var mı?

Le PATRON: Oh, elbette, monsieur. *(Dışarı çıkıp, geri döner.)* Sokak temiz, monsieur.

FACHET: Teşekkür ederim, monsieur. Şimdi, dışarı süzülürüm. Iyi geceler. *(Geri döner.)* Ama, orada birisi var.

Le PATRON: Ama, polis değil, monsieur. FACHET: Nerden biliyorsunuz?

LE PATRON: KILIĞINDAN, MONSIEUR.

FACHET: Onlar binbir kılığa girerler.

PATRON *kapıya gider.*

LE PATRON: UZAKLAŞIYOR, MONSIEUR. ŞIMDI, GITTI. ARTIK, ORADA KIMSE YOK.

FACHET: Hiç kimse mi? *(Dışarı bakar.)* Kimse yok. O zaman - *(Seğirterek uzaklaşır.)*

JERRY: Eee, şimdi sadece ikimiz kaldık. Ne yazık ki, onunla iş yapamıyorum.

LE PATRON: HAYIR, HAYIR, MONSIEUR, SIZE DEDIM YA, BU OLANAKSIZ.

JERRY: Pekâlâ.

LE PATRON: ŞURADA OTURUP, BIRAZ BEKLEYECEK OLURSANIZ, MONSIEUR.

JERRY: Daha çok, işiniz hakkında konuşmayı yeğlerim. Insanlar geri dönüp, yaptıkları değiş-tokuştan vazgeçmezler mi hiç?

LE PATRON: HAYIR, MONSIEUR. ÇÜNKÜ, BURASI KARANLIK, DAR BIR SOKAKTIR, BULMASI ÖYLE KOLAY DEĞILDIR. SOKAK ÖYLESINE DARDIR VE ÇATILAR ÖYLESINE SOKAĞA DOĞR L SARKAR KI, GÜNDÜZ BILE KARANLIKTIR. VE KAPIGIRIŞLERINDEKIKERESTELER, KAPILARIN, ÖZELLIKLE DE BENIM KAPIMIN GÖRÜLMESINI ZORLAŞTIRIR. HERHANGI BIRININ GÖRMESI ZOR, BIR DEFA IŞ YAPMIŞ BIRININ GÖRMESIYSE - IMKÂNSIZDIR; ÇÜNKÜ, BIR TEK DEĞIŞTOKUŞA HAK KAZANMIŞLARDIR.

JERRY: Sadece bir tek değiştokuş?

LE PATRON: BANA VERILEN TALIMAT BU.

JERRY: Adresinizi bir yere bakıp bulamazlar mı? Le PATRON: Kim olduğumu kim bilir ki, mon-sieur?

JERRY: Hakikaten çok acayip birisisiniz.

Yeniden kapı çalınır. Bu defa delicesine. SALIGNAC: Işte yine. Kartlar bu defa da çıktı, monsıeur.

LE PATRON: IŞ YAPACAĞIZ, MONSIEUR.

DIŞARIDAN BİR SES: Monsieur! Monsieur!

LE PATRON: AÇIYORUM.

Açar. Kadın içeri dalar.

MADAME GUIGEOT: Değiştokuş yapılan yer, mon-sieur, değiştokuş yapılan yer burası mı?

LE PATRON: EVET, MADAME.

MADAME GUIGEOT: Derdin değiştirildiği yer?

LE PATRON: KESINLIKLE, MADAME.

MADAME GUTGEOT: Peki ama, nıonsieur, bir aracı iş yapabilir mi? Ben denlin asıl sahibi değilim. Iş, bir aracıyla yapılabilir mi?

LE PATRON: KESINLIKLE, MADANIE. KIM ADINA HAREKET EDIYORSUNUZ?

MADAME GUIGEOT: Kocanı adına. Ama faydasız. Gelmem için bana yemin ettirdi; ben de yemin ettim. Ama, faydasız.

SALIGNAC: Ama, bu kağıtlar kesinlikle yağlı.

LE PATRON: MONSIEUR, ELIMDE BULUNAN TEK KÂĞIT ONLAR VE BUNUN IÇIN SIZDEN ÖZÜR DILIYORUM, ÜZGÜNÜM. AMA, ELIMDE BAŞKASI YOK.

SALIGNAC: Yapışıyorlar.

LE PATRON: PARDON, NIADAME. AMA, NEDEN FAYDASIZ OLSUN? KOCANIZIN MALI NEDIR?

MADAME GUIGEOT: Faydasız, diyorum, faydasız. Ama, gelmem için yemin ettirdi.

Le PATRON: Ama, bana anlatmiyorsunuz, nia-danie.

MADAME GUIGEOT: Size faydasız olduğunu söylüyorum. Buraya andını yüzünden geldim. Kimse onunla değişLokuş yapmaz; size faydasız diyorum. *(Hıçkırır.)*

Le PATRON: Ben de size, elimden geçmemiş dert yoktur diyorum.

Kadın hâlâ hıçkırmakladır.

MADAME GUIGEOT *(hıçkırarak):* Faydasız diyorum. Ve anlamayacaksınız.

Le PATRON: Ama, niadanie, niadanie.

Madame Gligeot: Ne var?

Le PATRON: Beni yirmi frankinidan ediyorsunuz.

MADAME Gl TGEOT: Yirmi frankınızdan mı?

Le Pa TRON: Yirmi frankimdan, madame. Bana, kocanizin malinin ne olduğunu söylemiyorsunuz, beni ellerimden geçebilecek olan derdinden ve onay ücretimden ediyorsunuz.

MADAME GUTGEOT: Öyle mi ediyorum? Söyleyeyim o zaman; yarın şafakta kocam giyotinle idam edilecek.

Le PATRON *(Büyük bir ıeşeyle):* Ah-h-h-h-h. Monsieur! Monsieur! Tam size uygun bir şeyim var. Tam size uygun.

SALIGNAC: Monsieur le Patron, başaracağınızı biliyordum. Çünkü, kartlarınız her seferinde çıktı.

Le PATRON: Gelin, madame, gelin. Sizi Monsieur Salignac'la tanıştırayım. Iş yapacaksınız. Siz Madame Guigeot'sunuz, değil mi?

MADAME GüIGEOT: Ama, ama...

Le Pa TRON: Kesinlikle, madame, kesinlikle. SALIGNAC: Iyi akşamlar, madame. Belgeler, monsieur. Ve bir kalem; bu, iskambil kâğitlarinizdan daha iyi. Sandalyeye buyurun, madame. JERRY: Sanirim, ben gidiyorum.

Le P ATRON: Gitmiyorsunuz ya, monsieur? JERRY: Evet, sanirim, gidiyorum.

Le PATRON: Ama daha benimle iş yapmadiniz ki.

JERRY: Bu akşam olmaz.

LE PATRON: Ne? Bunca zahmetime karşılık, iş yapmayacak mıyız?

JERRY: Hayır, bu akşam olmaz, teşekkür ederim. Kapı.

Handa Bir Gece

KİŞİLEH

Kılıksız bir beyefendi

Tüccar gemiciler

A. E. SCOTT-FORTESCUE *(Kiboş)*

WILLIA'1 JONES *(Bili)*

ALBERT TH0'1AS JACOB S'1ITH *(Kikirik)*

KLESH’İ:\" 1. RAHİBİ KLESH’İ:\" II. RAHİBİ KLESH’İ:\" 111. RAHİBİ KLESH, bir mahut.

Perde bir han odasına açılır.

Kikirikle Bili konuşmakta, Kiboş gazete okumakta, Al-bert biraz ötede oturmaktadır.

KİKİRİK: Ne düşünüyor, acaba?

BILL: Bilmiyorum.

KİKİRİK: Ve daha ne kadar bizi burada tutacak? BILL: Uç gündür buradayız.

KİKİRİK: Ve bir allahın kulunu görmedik.

BILL: Ve meyaneyi kiraladığında bu bize hayli pahalıya patladı.

KİKİRİK: Kaç günlüğüne meyaneyi kiraladı? BILL: Söz konusu o olduğunda bunu asla bile-mezsm.

KİKİRİK: Fazlasıyla ıssjz.

BILL: Meyaneyi kaç günlüğüne kiraladın, Kihoş? *Kibar Bey spor gazetesini okumaya devam eder; söylenene aldırış etmez.*

KİKİRİK: Çok da kibar.

BILL: Ama, çok zekidir, hiç hata yapmaz. KİKİRİK: Bu zekâ küpleri, her şeyi eline yüzüne bulaştıran dilencilerdir. Planları fazlasıyla zekicedir, ama yürümez ve seninle benim yapacağımdan çok beter bir yığın aptalca şey yaparlar. BILL: Oh!

KİKİRİK: Bu yeri sevmiyorum.

BILL: Neden?

KİKİRİK: Görünüşünü sevmiyorum.

BILL: Bizi burada tutuyor, çünkü burada, o zenciler bizi bulamazlar. Bizi o kadar çok arayan o üç kâfir rahip. Ama biz gidip yakutumuzu satmak istiyoruz.

ALBERT: Çok saçma bu.

BILL: Nedenmiş o, Albert?

ALBERT: Çünkü, ben o siyah şeytanları Hull'da atlattım.

BILL: Onları atlattın mı, Albert?

ALBERT: Üçünü de atlattım. Alınlarının ortasında altın rengi lekeler olan herifleri. O zaman yakut bendeydi ve ben onları Hull'da atlattım. BILL: Nasıl yaptın bunu, Albert?

ALBERT: Yakut bendeydi ve onlar beni takip ediyorlardı...

BILL: Yakutun sende olduğunu onlara kim söyledi? Sen göstermedin ya?

ALBERT: Hayır... Ama, onlar biliyorlar.

KİKİRİK: Biliyorlar mı, Albert ?

ALBERT: Evet, sende olup olmadığını biliyorlar. Başladılar mı etrafımda dolanmaya, ben de polise söyledim; polisse onların üç gariban zenci olduklarını, bana bir zararları dokunmayacağını söyledi. Uff! Malta'da zavallı Jim'e yaptıklarını düşünüyorum da.

BlLL: Evet, ya bu işe girişmeden önce Bombay'da George'a yaptıkları...

KİKİRİK: U ff!

BILL: Niçin onları şikâyet etmedin?

ALBERT: Yakut n'olacak, Bill?

BILL: Oh!

ALBERT: Neyse, daha iyisini yaptım. Hull'da aşağı yukarı dolaştım. Yavaş mı yavaş yürüdüm. Sonra, bir köşeyi döner dönmez koşmaya başladım. Ne zaman bir köşe görsem, oradan döndüm. Ama bazen şaşırtma vermek için bir köşeyi atlıyordum. Bir tavşan gibi dönüp durdum. Sonra oturup bekledim. Rahip mahip hak getire. KİKİRİK: Ne?

ALBERT: Yüzlerinde altın rengi lekeler olan hiçbir rahip görünmedi. Onları atlattım.

BILL: Aferin, Albert.

KİKİRİK *(Hoşnutlukla iç geçirdikten sonra):* Neden bize anlatmadın?

ALBERT: Çünkü, o adamı konuşturmuyo ki. Onun kendi planları var ve bizim aptal herifler olduğumuzu sanıyo. Her şey onun kafasına göre yapılmalı. Ben onları her zaman atlatırım. Onlardan birinin eğri bir bıçağı vardı, ama ben onları Hull'da atlattım.

BILL: Aferin, Albert.

KİKİRİK: Duyuyor musun bunu, Kiboş? Albert onları atlatmış.

KİBAR BEY: Evet, duyuyorum.

KİKİRİK: Ee... Aferin, Albert.

ALBERT: Peki, ne yapacaan?

KİBAR BEY: Bekleyeceğim.

ALBERT: Ne beklediğini biliyorapek benzemiyor. KİKİRİK: Pis bir yer.

ALBERT: Gittikçe aptallaşıyor, Bili. Paramız gitti, şimdi de yakutu satmak istiyoruz. Bir kente gidelim.

BILL: Ama, o gelmez.

ALBERT: O zaman onu burda bırakırız. KİKİRİK: Hull'dan uzak durursak iyi ederiz. ALBERT: Londra'ya gideriz.

BILL: Ama o da payını almalı.

KİKİRİK: Pekâlâ. Yeter ki gidelim. *(Kibar Bey'e)* Biz gidiyoruz, duyuyor musun? Yakutu bize ver. KİBAR BEY: Elbette.

Yeleğinin cebinden çıkararak biryakut uzatır; yakut bir tavuk yumurtası büyüklüğündedir. Gazetesini okumaya devam eder.

ALBERT: Hadi, Kikirik.

Alberfle Kikirik çıkarlar.

BILL: Eyvallah, ihtiyar. Sana adil bir pay vereceğiz, ama burada yapacak bir şey yok, ne kızlar, ne salonlar. Ve yakutu satmamız gerek.

KİBAR BEY: Ben aptal değilim, Bili.

BILL: Elbette değilsin. Elbette aptal değilsin ve bize çok yardımın dokundu. Eyvallah. Güle güle demeyecek misin?

KİBAR BEY: Ah, evet. Güle güle.

Hâlâ gazetesini okumaya devam eder. Bili çıkar.

Kibar Bey masaya, yanına bir tabanca kor ve gazetesini okumaya devam eder.

KİKİRİK *(Nefes nefese).* Geri döndük, Kiboş. KİBAR BEY: Döndünüz demek.

BILL: Kiboş — buraya nasıl geldiler?

KİBAR BEY: Yürüyerek, elbette.

ALBERT: Ama, seksen mil.

KİKİRİK: Onların burada olduklarını biliyor muydun, Kiboş?

KİBAR BEY: Şimdiyece gelmelerini bekliyordum. ALBERT: Seksen mil.

BILL: Kiboş, dostum - ne yapacağız?

KİBAR BEY: Albert’e sor.

BILL: Eğer öyle şeyler yapacaklarsa, bizi senden başka kimse kurtaramaz, Kiboş — Senin akıllı biri olduğunu hep biliyordum. Artık aptallık etmeyeceğiz. Sana itaat edeceğiz, Kiboş.

KİBAR BEY: Siz çok cesur ve çok güçlüsünüz. Bir mabutun başından yakut gözünü çalacak babayiğit pek çıkmaz, hem de öyle bir gecede. Siz çok cesursunuz, Bili. Ama üçünüz de çok aptalsınız. Jim, dediğim gibi hareket etmedi; peki, nerede şimdi Jim? Ya George? Ona ne yaptılar?
KİKİRİK: Yapma, Kiboş!

KİBAR BEY: Demek ki, gücünüzün size bir yararı yok. Sizin akla ihtiyacınız var; yoksa, George ve Jim gibi sizin de hesabınızı görecekler.
HEPSİ: Uff!

KİBAR BEY: Bu kara rahipler, ta ki mabutun gözünü geri alıncaya kadar yjllar yılı dünyanın neresine kaçsanız ardınız sıra gelirler. Yakutu bizden alamasalar, torunlarımızı takip ederler. Bu aptal, Hull kentinde üç sokak koşturmakla böylesi adamların elinden kurtulabileceğini sanıyor.

ALBERT: Allahıma kitabıma doğru. Onlardan kurtulamadık. Buradalar.

KİBAR BEY: Ben de öyle tahmin ediyordum. ALBERT: *Tahmin mi* ediyordun?

KİBAR BEY: Evet, sanırım gazetelerde hiçbir ilan çıkmadı. Ama kentlerden uzaktaki bu yeri, özellikle onları kabul etmek için kiraladım. Bir düşünsenize, bir yığın odası var, konumları çok uygun ve dahası sakin bir yöre. Böylece bu öğleden sonra onları beklemek için evdeydim.

BILL: Doğrusu, akıllı bir adamsın.

KİBAR BEY: Ve unutmayın ki, ölümle aranızda sadece benim aklım var; eğitimli beyefendilerin planlarının karşısına da kendi beyhude planlarınızı çıkarmaya kalkışmayın.

ALBERT: Eğer bir beyefendiysen, bizim gibilerin arasında olacağına onların arasına niye gitmi-v"rsun?

KİBAR BEY: Çünkü onlara göre de, tıpkı sizin aranızda olduğu gibi, fazla akıllıyım.

ALBERT: Onlar için fazla mı akıllısın?

KİBAR BEY: Bütün hayatım boyunca hiçbirkâğıt oyununu kaybetmedim.

BILL: Hiçbir kâğıt oyununu kaybetmedin mi? KİBAR BEY: Parasınaysa, hiç kaybetmedim. BILL: Peki, peki.

KİBAR BEY: Bir poker çevirmeye ne dersin? BlLL: Hayır, teşekkürler.

KİBAR BEY: O zaman, sana denileni yap.

BILL: Pekâlâ, Kiboş.

KİKİRİK: Demin, bir şey gördüm. Perdeleri çeksek iyi olmaz mı?

KİBAR BEY: Hayır.

KİKİRİK: Ne?

KİBAR BEY: Perdeleri çekme.

KİKİRİK: Pekâlâ.

BILL: Ama, Kiboş, bizi görebilirler. insan düşmanına bu fırsatı vermez. Anlamıyorum, neden... KİBAR BEY: Eminim, anlamıyorsundur.

BILL: Pekâlâ, Kiboş.

Hepsi tabancalarını çıkarır.

KİBAR BEY *(Kendi tabancasını öteye koyarak):* Tabanca yok, lütfen.

ALBERT: Nedenmiş o?

KİBAR BEY: Çünkü, partimde patırtı istemiyorum. Davetsiz misafirlerimiz olabilir. *Bıçağa* gelince iş değişir.

Hepsi bıçaklarını çeker, Kibar Bey henüz zamanının gelmediğini işaret eder.

Kibar Bey yakutu da geri almıştır.

BILL: Sanırım, geliyorlar, Kiboş.

KİBAR BEY: Henüz değil.

ALBERT: Ne zaman gelirler?

KİBAR BEY: Onları kabul etmeye hazır olduğumda. Daha önce değil.

KİKİRİK: Ah bir bitse bu iş.

KİBAR BEY: Öyle mi? O zaman onları kabul edebiliriz.

KİKİRİK: Şimdi mi?

KİBAR BEY: Evet. Beni dinleyin. Hepiniz, şimdi benim yaptığım gibi yapacaksınız. Gidermiş gibi yapacaksınız. Nasıl olacağını size göstereceğim. Yakut bende. Benim yalnız olduğumu gördüklerinde, mabutlarının gözünü almak için gelecekler.

BILL: Hangimizde olduğunu nereden bilecekler? KİBAR BEY: İtiraf ederim ki bilmiyorum, ama onlar biliyora benziyorlar.

KİKİRİK: Geldiklerinde ne yapacaksın?

KİBAR BEY: Hiçbir şey.

KİKİRİK: Ne?

KİBAR BEY: Arkamdan gizlice yaklaşacaklar, o zaman dostlarım Kikirik, Bili ve onları atlatmış olan Albert ellerinden geleni yapacak.

BILL: Pekâlâ, Kiboş. Bize güven.

KİBAR BEY: Biraz gecikecek olursanız, Jim’in vefatına eşlik eden sahnenin aynısının oynandığına tanık olursunuz.

KİKİRİK: Yapma, Kiboş. Tam zamanında imdadına koşacağız.

KİBAR BEY: Çok güzel. Şimdi beni seyredin. *Pencereyi geçerek sağdaki kapıya gider; kapıyı içeri doğru açar. Sonra, açık kapının arkasınagizlenip dizleri üzerine çöker, dışarı çıkmış gibi yapıp içeride kalarak kapıyı kapatır.*

Ne yapmak istediğini anlayan diğerlerine işaret eder.

Sonra, aynı şekilde yeniden içeri girmiş gibi yapar.

Şimdi, sırtım kapıya dönük olarak oturacağım. Sonra, dostlarımızın anlayacağı şekilde siz birer birer dışarı çıkacaksınız. Güvenli tarafta iyice çömelin. Sizi pencereden görmemeliler.

Bili yalandan çıkar.

Unutmayın, tabanca yok. Polis, eminim, son derece meraklıdır.

Diğer ikisi BilVi takip eder. Şimdi üçü de sağdaki kapının iç tarafında çömelmektedir. Kibar Bey yakutu yanına, masanın üzerine kor. Bir sigara yakar.

Arkadaki kapı o kadar yavaş açılır ki ne zaman açılmaya başladığını anlayamazsınız bile. Bir Hintli, sandalyeler arkasına saklanarak son derece yavaş bir şekilde zeminde sürünerek ilerler. Kibar B ey'in bulunduğu sol tarafa doğru ilerler. Uç gemici sağ taraftadır. Kikirik ve Albert öne doğru eğilir. Bili kolunu uzatarak onları tutar. Bir koltuk Hintlinin gemicileri görmesini engeller. Siyah Rahip Kibar Bey'e yaklaşır.

Bili, başka gelen olup olmadığını anlamaya çalışır. Sonra, tek başına ileri atılıp (ayakkabılarını çıkarmıştır) Rahibi bıçaklar.

Rahip bağırmaya çalışır, ama BilVin sol eli ağzını kapatmıştır.

Kibar Bey spor gazetesini okumaya devam eder. Hiç etrafına bakınmaz.

BILL *(Alçak sesle):* Sadece biri geldi, Kiboş. Ne yapacağız?

KİBAR BEY *(Başını çevirmeden):* Sadece biri mi? BILL: Evet.

KİBAR BEY: Dur, bir dakika. Bırak da düşüneyim.

Görünüşte hâlâ gazete okumaya dalmıştır. Tamam, geri git, Bili. Bir başka konuğu buraya çekmeliyiz. Şimdi, hazır mısın?

BILL: Evet.

KİBAR BEY: Pekâlâ. Şimdi benim Yorkshire'daki evimde vefat etmiş olduğumu görüyorsun. Bu nedenle konuklar ağırlamalısın.

Pencereden görülecek şekilde ayağa fırlar, kollarını yukarı kaldırır ve ölü Rahibin yanına zemine yığılır.

Şimdi, hazır ol.

Gözleri kapalıdır.

Uzun bir sessizlik olur. Yeniden kapı çok sessizce açılır. Başka bir Rahip sürünerek ilerler. Alnında altın rengi üç leke vardır. Etrafına bakınır, sonra arkadaşının yanına sürünür, onu çevirip sımsıkı yumulmuş her iki elinin içine bakar. Sonra, yerde uzanmış yatanKibar Bey'e bakar. Daha sonra ona doğru sürünür. Bili arkasından yavaşça yaklaşarak, ötekine yaptığı gibi, sol eliyle ağzını kapatıp onu bıçaklar.

BILL *(Alçak sesle):* Sadece ikisini hakladık, Ki-boş.

KİBAR BEY: Hâlâ biri duruyor.

BILL: Na'pıcaaz?

KİBAR BEY *(Oturarak):* Hımın.

BILL: Aynı şekilde devam etmek en iyisi, galiba. KİBAR BEY: Söz konusu bile olamaz. Aynı oyun iki defa oynanmaz.

BILL: Neden olmaz, Kiboş.

KİBAR BEY: Yürümez de ondan.

BILL: Eee?

KİBAR BEY: Buldum, Albert. Sen şimdi odaya yürü. Sana nasıl yapacağını göstermiştim. ALBERT: Evet.

KİBAR BEY: Buraya koşup, pencerenin önünde bu iki adamla kavgaya tutuşacaksın.

ALBERT: Ama onlar —

KİBAR BEY: Evet, onlar ölüler, benim zekâ küpü Albert'im. Ama Bill'le ben onları dirilteceğiz. Hadi.

Bili cesetlerden birini kollarından tutar. Tamam, Bili. *(Aynısını yapar.)* Gel de bize yardım et, Kikirik. *(Kikirik gelir.)* Eğil, eğil. Kollarını sağa sola salla, Kikirik. Kendini gösterme. Şimdi Albert yeniliyor. Albert'imiz artık bir ölü. Sen geri git BilJ. Sen de, Kikirik. Albert, kıpırdama. Rahip geldiğinde hiç kıpırdamadan duracaksın. Tek bir kasın bile oynamamalı.

Pencerede bir yüz belirir ve bir süre öylece bekler. Sonra, kapı açılır ve şeytanca etrafı kolaçan eden üçüncü Rahip girer. Arkadaşlarının cesetlerine bakar ve geri döner. Bir şeyden şüphelenir. Bıçaklardan birini kaldırır ve her iki elinde birer bıçak, sırtını duvara dayar. Sağa ve sola bakar.

Hadi, Bill.

Rahip kapıya atılır. Kibar Bey sonuncu Rahibi sırtından bıçaklar.

Bir günde iyi bir iş çıkardık, dostlarım.

BILL: Aferin, Kiboş. Sen, çok akıllı bir adamsın. ALBERT: Eğer akıllı bir adam varsa, o da sensin.

KİKİRİK: Başka kalmadı, Bill, değil mi?

KİBAR BEY: Dünyada kalmadı, dostum.

BILL: Hepsi bu kadar. Tapınakta sadece bu üçü vardı. Uç rahip ve hayvani mabutları.

ALBERT: Ne kadar eder, Kiboş? Bin papel eder mi?

KİBAR BEY: Dükkândaki tüm mallara değer. Canımızın istediği her şeyi almaya yeter.

ALBERT: Oyleyse, biz şimdi milyoneriz.

KİBAR BEY: Evet, daha önemlisi, artık varisimiz de yok.

BlLL: Şimdi onu satmalıyız.

ALBERT: Bu, kolay olmayacak. Bundan yarım düzine küçük küçük olmaması ne fena. Mabutun üzerinde başka yok muydu?

BILL: Hayır, tamamı yeşim taşındandı ve bir tek gözü vardı. Alnının tam ortasındaydı ve öylesine çirkin bakıyordu ki.

KİKİRİK: Sanırım, hepimiz Kiboş'a minnettarız. BlLL: Elbette, minnettarız.

ALBERT: Eğer o olmasaydı —

BILL: Evet, eğer Kiboş'umuz olmasaydı. .. KİKİRİK: 0, çok akıllı biri.

KİBAR BEY: Gördünüz ya, geleceği öngörmek gibi bir hünere sahibim.

KİKİRİK: Sanırım, öyle.

BlLL: Hiç sanmıyorum ki, bizim Kiboş'umuzun öngörmediği bir şey olsun. Değil mi Kiboş? KİBAR BEY: Olacağını pek sanmıyorum, Bili. Genelde olmaz.

BlLL: Hayat bizim Kiboş'umuz için bir kâğıt oyunundan başka bir şey değil.

KİBAR BEY: Neyse, bu herifleri oyuna getirdik. KİKİRİK *(Pencereye giderek):* Onları kimse görmemeli.

KİBAR BEY: Kimse bu taraflara gelmez. Bozkırın ortasında yalnızız.

BILL: Onları nereye koyacağız.

KİBAR BEY: Onları mahzene gömün, ama acelesi yok.

BILL: Peki, sonra, Kiboş?

KİBAR BEY: Sonra, Londra'ya gidip şu yakut işini hallederiz. Bu işin hakkından doğrusu iyi geldik. BILL: Sanırım, yapmamız gereken ilk şey Kiboş'u-muza bir akşam yemeği vermek olacaktır. Bu adamları bu gece gömeriz.

ALBERT: Evet, öyle yapalım.

KİKİRİK: En doğrusu bu.

BILL: Ve hepimiz şerefine içeriz.

ALBERT: Bizim Kiboş'umuz.

KİKİRİK: O bir general ya da başbakan olmalıydı.

Dolaptan şişe, bardak, vb. çıkarırlar.

KİBAR BEY: Akşam yemeğini hak ettik. *Otururlar.*

BILL *(Elinde bardak):* Her şeyi tahmin eden Ki-boş'umuza.

ALBERT VE KİKİRİK: SEVGILI KIBOŞ.

BILL: Hayatımızı kurtaran ve bizi servet sahibi yapan Kiboş.

ALBERT VE KİKİRİK: Bravo, yaşa.

KİBAR BEY: Ve bu gece iki defa hayatımı kurtaran Bill'e.

BILL: Senin aklın olmasaydı, ben bir şey yapamazdım Kiboş.

KİKİRİK: Yaşa, var ol!

ALBERT: O, her şeyi önceden görür.

BILL: Bir konuşma yap Kiboş. Generalimizden bir konuşma istiyoruz.

HEPSİN: Evet, bir konuşma istiyoruz.

KİKİRİK: Bir konuşma.

KİBAR BEY: Şey, bana biraz su verin. Viski benim için fazla sert ve dostlarımız emniyetle mahzendeki yerlerini alıncaya kadar ayık kalmalıyım. BILL: Su mu? Elbette. Ona biraz su getir Kikirik. KİKİRİK: Biz burada su kullanmıyoruz. Nereden alayım?

BILL: Dışarıdan, bahçeden getir.

Kikirik çıkar.

ALBERT: Servetimize.

BILL: Albert Thomas Beyefendi'ye.

ALBERT: Ve William Jones Beyefendi'ye.

Kikirik dehşet içinde geri döner.

KİBAR BEY: Bakın, Jacob Smith Beyefendi, J. P., nam-ı diğer Kikirik, geri döndüler.

KİKİRİK: Kiboş, şu yakuttaki payımı düşündüm de. Ben istemiyorum, Kiboş, ben pay istemiyorum. KİBAR BEY: Saçmalama, Kikirik.

KİKİRİK: Benim payım da senin olsun, Kiboş. Hadi, Kiboş, Kikirik'in yakutta payı olmadığını söyle, hadi söyle.

BILL: Bizi ele mi vermek istiyorsun, Kikirik? KİKİRİK: Hayır, hayır. Sadece yakutu istemiyorum, Kiboş ...

KİBAR BEY: Bu kadar saçmalık yeter, Kikirik; bu işte hep beraberiz. Birimiz asılırsak, hepimiz asılırız. Ama kimse benim aklımla baş edemez.

Ustelik, bu asılmayı gerektiren bir suç da değil; onların bıçakları vardı.

KİKİRİK: Kiboş, Kiboş, sana karşı her zaman hakça davrandım. Kiboş'a bir şans tanıyın diyen her zaman bendim. Benim payımı geri alın, Kiboş. KİBAR BEY: Mesele nedir? Nereye varmak istiyorsun?

KİKİRİK: Payımı geri alın, Kiboş.

KİBAR BEY: Cevap ver bana; ne yapmaya çalışıyorsun?

KİKİRİK: Ben artık pay istemiyorum.

BILL: Polisi mi gördün?

Albert bıçağını çeker.

KİBAR BEY: Hayır, bıçak yok, Albert.

ALBERT: Peki, ne yapacağız?

KİBAR BEY: Yakut dışında, mahkemede dürüstçe hakikati açıklayacağız: Saldırıya uğradık. KİKİRİK: Polis falan yok.

KİBAR BEY: Peki o zaman, mesele nedir?

BlLL: Hadi, anlat.

KİKİRİK: Tanrı üzerine yemin ederim ki... ALBERT: Eee?

KİBAR BEY: Kesme.

KİKİRİK: Yemin ederim ki, *hiç hoşlanmadığım* bir şey gördüm.

KİBAR BEY: Neyden hoşlanmadın?

KİKİRİK *(Gözyaşları içinde):* Ah, Kiboş, Kiboş, gerialın. Benim payımıalın. Hadi, aldığını söyle. KİBAR BEY: Ne görmüş acaba?

Ölüm sessizliğini sadece Kikirik'in hıçkırıkları bozmaktadır. Sonra, ağır adım sesleri duyulur.

Çirkin bir Mabut içeri girer. Kördür ve el yordamıyla ilerlemektedir. Körlemesine yakuta doğru yürür, onu alıp alnındaki yuvaya yerleştirir.

Kikirik hâlâ içini çeke çeke ağlamaktadır; diğerleri dehşet içinde bakmaktadırlar. Mabut, şimdi düzgün adımlarla yürüyüp dışarı çıkar. Adım sesleri uzaklaşır, sonra durur. -

Aman Tanrım!

ALBERT *(Çocuk gibi sızlanan bir sesle)* Bu da ne, Kiboş?

BlLL: Albert, o çirkin mabut *(fısıltıyla)* Hindistan'dan mı geldi?

ALBERT: Gitti.

BlLL: Gözünü aldı.

KİKİRİK: Kurtulduk.

DIŞARIDAN BİR SES *(Yabancı bir aksanla):* Baay William Jones, Denizci.

Kibar Bey hiç konuşmamış, hiç kıpırdamamıştır. Sadece dehşetle, aptalca, boş boş bakmaktadır.

BILL: Albert, Albert, nedir bu?

Ayağa kalkıp dışarı yürür. Bir inilti duyulur. Kikirik pencereye gider. Fenalaşarak yere yıkılır.

ALBERT *(Fısıltıyla):* Ne oldu?

KİKİRİK: Gördüm. Gördüm. Ah, gördüm.

Masaya geri döner.

KİBAR BEY *(Yavaşça elini Kikirik 'in koluna koyup, yumuşak bir ses tonuyla ve dostça konuşarak):* Neydi, Kikirik?

KİKİRİK: Gördüm.

ALBERT: Ne gördün?

KİKİRİK: Ah!

SES: Baay Albert Thomas, Denizci.

ALBERT: Gitmeli miyim, Kiboş? Kiboş, gitmek zorunda mıyım?

KİKİRİK *(Sıkı sıkıya tutarak):* Yerinden kıpırdama.

ALBERT: *(Dışarı doğru yürürken):* Kiboş, Kiboş. *Çıkar.*

SES: Baay Jacob Smith, Denizci.

KİKİRİK: Gidemem, Kiboş. Gidemem.Yapamam. *Gider.*

SES: Baay Arnold Everett Scott-Fortescue, merhum beyzade, Denizci.

KİBAR BEY: Bunu öngöremedim.

Çıkar.

PERDE

içindekiler